

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ, ДИТЯЧОЇ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ХІРУРГІЇ
З КУРСОМ УРОЛОГІЇ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

«15» травня 2024 року

**ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ
«ДИТЯЧА ХІРУРГІЯ»**

Галузь знань:	22 «Охорона здоров'я»
Складник освіти:	післядипломна освіта, первинна спеціалізація
Спеціальність:	Дитяча хірургія
Попередня освіта:	Ступінь магістра за спеціальністю 222 «Медицина», 228 «Педіатрія»

Одеса – 2024

Програма підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Дитяча хірургія» складена на основі Примірної програми підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Дитяча хірургія», яка розроблена на основі Європейських стандартів післядипломної підготовки медичних спеціалістів (UEMS) з патологічної анатомії, відповідно до наказу МОЗ України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію».

Примірна програма підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Дитяча хірургія» затверджена Наказом МОЗ України від 14.07.2022 р. № 1219.

Розробник:

д. мед. н., професор Марина МЕЛЬНИЧЕНКО

Програма підготовки в інтернатурі «Дитяча хірургія» затверджена на засіданні кафедри загальної, дитячої та військової хірургії з курсом урології
Протокол № 8 від «19» березня 2024 року

В.о.Завідувача кафедри загальної, дитячої та військової хірургії з курсом урології
д. мед. н. професор

Віталій ВАНСОВИЧ

Програма підготовки в інтернатурі «Дитяча хірургія» схвалена предметною цикловою методичною комісією з хірургічних дисциплін
Протокол № 4 від «26» березня 2024 року

Голова предметно-циклової методичної комісії з хірургічних дисциплін,
д. мед. н., професор

Василь МИЩЕНКО

Програма підготовки в інтернатурі «Дитяча хірургія» затверджена Вченою радою медичного факультету № 1
Протокол № 8 від «9» травня 2024 року

Голова Вченої ради медичного факультету № 1,
д. мед. н., професор

Алла ВОЛЯНСЬКА

*Богорезко
Удесник Н.*

*Андрієнко
Ф. Хацько*

1. ОПИС ПРОГРАМИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, складник освіти	Характеристика
Загальна кількість: Кредитів: 171,6 Годин: 5148 Змістових модулів: 17	Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я» Спеціальність: «Дитяча хірургія» Складник освіти: Післядипломна освіта, первинна спеціалізація	3 роки інтернатури (33 місяці): <ul style="list-style-type: none"> • 9 місяців навчання на профільній кафедрі закладу вищої освіти (1404 год, 46,8 кредити ECTS), три місяці щорічно (15,6 кредитів ECTS на рік) • 24 місяця на базах стажування (3744 год)
		Лекції (138 год.)
		Семінарські заняття (426 год.)
		Практичні заняття (840 год.)

Графік освітньої та практичної частини проходження інтернатури

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I-й	Б	К	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	В
II-й	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	Б	В
III-й	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	К	К	

Примітка:

Б – практична частина підготовки на базі стажування; К – освітня частина підготовки – навчання на кафедрі; В – відпустка.

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРОГРАМИ

Метою підготовки за програмою інтернатури за спеціальністю «Дитяча хірургія» є набуття знань та практичних навичок у такому обсязі, який дасть змогу самостійно проводити діагностику та лікування відповідно до поточного рівня знань у даній галузі, а також реалізувати завдання щодо профілактики захворювань та зміцнення здоров'я дитячого населення. Основною метою інтернатури є підвищення рівня практичної підготовки лікарів-інтернів у їх професійній готовності до самостійної лікарської роботи. Основа дитячої хірургії – це глибокі знання гострих та хронічних захворювань, травм, а також ургентних та планових процедур у дітей в їх до-, пери- та післяопераційних аспектах; знання принципів оперативної хірургії (включаючи малоінвазивну хірургію та трансплантологію) при найбільш частих хірургічних вроджених та набутих захворюваннях, у тому числі травматології та онкології; теоретичні знання у сфері анестезії та інтенсивної терапії у дітей.

Основними завданнями інтернатури з «Дитячої хірургії» є вдосконалення професійних навичок з основних розділів дитячої хірургії, вивчення клініки та діагностики дитячих хірургічних захворювань, методів консервативного та оперативного лікування у дітей.

Лікар дитячий-хірург повинен знати:

- організацію планової та екстреної допомоги дитячому населенню країни (загальні питання), організацію роботи в хірургічному відділенні і в кабінеті поліклініки, перев'язувальній, операційній; організацію медичної допомоги населенню за умов виникнення екстремальних ситуацій з масовими ушкодженнями;

- основні питання топографічної анатомії;
- нормальну фізіологію систем організму, етіопатогенез хірургічних захворювань, взаємозв'язок функціональних систем у здорових і хворих;
- орієнтуватись в константах гомеостазу, їх порушеннях та корекції;
- інтерпретувати результати загальних та спеціальних методів дослідження, робити на основі цих даних узагальнення та практичні висновки;
- питання асептики та антисептики в хірургії; основні документи, які регламентують заходи з підтримання санітарно-епідеміологічного режиму хірургічних відділень;
- основи фармакотерапії (зокрема антибіотико- та гормонотерапії), основи імунології, антибіотикопротекції в хірургії;
- клінічну симптоматику основних хірургічних захворювань, особливості їх перебігу у дітей, диференційну діагностику хірургічних хвороб з суміжною (урологічною, гінекологічною, терапевтичною) патологією;
- основи фізіотерапії, курортології, лікувального масажу, фізкультури та інших параклінічних методів; основи дієтології;
- питання специфічних хірургічних інфекцій (сибірська язва, правець, тощо);
- основи післяопераційної реабілітації та положення про тимчасову стійку втрату працездатності.

Лікар дитячий-хірург повинен вміти:

- провести цілеспрямоване клінічне обстеження хворого; визначити необхідний обсяг лабораторних, рентгенологічних та інших спеціальних досліджень, організувати своєчасне їх виконання, прокоментувати їх результати;
- чітко визначити тяжкість стану хворого та обсяг проведення реанімаційних заходів;
- надати невідкладну допомогу хворим в термінальних ситуаціях (масаж серця та інші заходи для відновлення його роботи, штучне дихання, термінова трахеотомія, методи зупинки зовнішньої кровотечі, профілактика та лікування шоку, промивання шлунка при отруєннях та інші маніпуляції);
- визначити покази для госпіталізації за профілем та організувати її;
- провести диференційну діагностику захворювання у дорослих та дітей, в разі потреби організувати консультацію профільних спеціалістів;
- обґрунтувати тактику медикаментозного і оперативного лікування хворих з хірургічними захворюваннями; обґрунтувати покази до проведення операції з урахуванням стану хворого, необхідності передопераційної підготовки та методів знеболення;
- визначити групову і резусну приналежність крові, проводити проби на індивідуальну сумісність, переливати кров і кровозамінні розчини, діагностувати ускладнення та застосовувати заходи боротьби з ними;
- застосовувати принципи післяопераційного лікування хворих;
- своєчасно діагностувати і лікувати післяопераційні ускладнення.

Перелік обов'язкових компетентностей по закінченню інтернатури:

Інтегральні компетентності (ІК)

Здатність розв'язувати задачі і проблеми різного ступеню складності у галузі надання екстреної та планової хірургічної допомоги пацієнтам віком від 0 до 18 років, що передбачає застосування певного об'єму теоретичних знань та реалізації практичних навичок, отриманих під час навчання в інтернатурі, а також здатність до проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.

ЗК 02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.

- ЗК 03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.
- ЗК 04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.
- ЗК 05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.
- ЗК 06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.
- ЗК 07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).
- ЗК 08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).
- ЗК 09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.
- ЗК 10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
- ЗК 11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
- ЗК 12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
- ЗК 13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.
- ЗК 14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів, які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

Професійні компетентності (ПК)

- ПК 01 Вирішення всіх діагностичних та лікувальних проблем, що стосуються дитини з хірургічною патологією.
- ПК 02 Надання медичних консультацій у сфері дитячої хірургії лікарям інших спеціальностей.
- ПК 03 Проведення оперативних втручань у дітей.
- ПК 04 Завідування відділенням дитячої хірургії або спеціалізованою клінікою дитячої хірургії.
- ПК 05 Проведення індивідуальної спеціалізованої медичної практики, а також надання медичних послуг у сфері дитячої хірургії у складі мультидисциплінарної групи.
- ПК 06 Участь у спеціалізованій підготовці в галузі дитячої хірургії інших лікарів, підготовці та підвищенні кваліфікації лікарів інших галузей, а також підготовці середнього медичного персоналу.
- ПК 07 Участь у навчально-виховних заходах серед студентів, пацієнтів та їх сімей.
- ПК 08 Активна участь у командах, що проводять клінічні дослідження, участь у програмах охорони здоров'я в галузі професійної діяльності.
- ПК 09 Участь у розгляді судових і медичних справ у страхових випадках, вирішення питань про необхідність реабілітації, визначення ступеня нанесення шкоди здоров'ю тощо.
- ПК 10 Видача висновків, довідок щодо дітей, які перенесли хірургічні захворювання.
- ПК 11 Участь у плануванні та реалізації проектів щодо профілактики дитячого травматизму та хірургічних захворювань.
- ПК 12 Здатність приймати рішення та готовність брати на себе відповідальність за поведінку свою та дорученої йому команди.
- ПК 13 Вміння правильно організувати власну роботу та гармонійну співпрацю в колективі.
- ПК 14 Здатність встановлювати стосунки з пацієнтом, а також із сім'єю та опікуном пацієнта, поважаючи особисту гідність та культурне, етнічне та соціальне різноманіття.
- ПК 15 Знання психологічних детермінант відносин лікар- пацієнт;
- ПК 16 Вміння надавати інформацію про стан здоров'я, прогноз та діагностичні та терапевтичні процедури.

Лікар дитячий-хірург повинен володіти наступними маніпуляціями та технікою

операцій:

- пункцією вени, вимірюванням венозного тиску, венесекцією;
- первинною хірургічною обробкою рани;
- методикою трахеотомії та трахеостомії;
- пункцією плевральної порожнини, її дрениванням;
- пункцією порожнини перикарду і серця;
- введенням шлункового зонду та зонду Блекмора;
- пункцією черевної порожнини, лапароцентезом;
- методикою екстрених лапаротомій;
- операціями при гострому апендициті, гострому холециститі, проривній виразці шлунка і дванадцятипалої кишки, защемленій грижі, гострій кишковій непрохідності, травматичному розриві селезінки, кишок та інших органів;
- накладанням гастростоми і колостоми;
- дослідженням прямої кишки: пальцевим, дзеркалом, аноскопом;
- перев'язуванням гемороїдальних вузлів;
- методикою консервативного та оперативного лікування хворих з внутрішньою кровотечею;
- методикою розкриття та дренивання абсцесів, флегмон, парапроктитів, панариціїв, карбункулів та фурункулів;
- фістулографією;
- лікуванням опікових ран та при відмороженні;
- видаленням сторонніх тіл із м'яких тканин;
- видалення доброякісних пухлин м'яких тканин, що розташовані поверхнево;
- зупинкою кровотечі при травмі магістральних судин;
- методикою паранефральної, вагосимпатичної, провідникової та інших новокаїнових анестезій;
- методикою катетеризації, надлобкової пункції сечового міхура та епіцистомії;
- методикою знеболення і тимчасової та постійної іммобілізації при переломах різної локалізації, вправлення вивихів;
- технікою проведення планових операцій при грижах, апендициті, холециститі.

Рівень оволодіння:

Для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від "А" до "D":

A: Має знання, описує...

B: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

C: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Розділ 1. Вступ до спеціалізації дитячої хірургії

Мета: виклад основної інформації, що визначає сферу дитячої хірургії.

Знання

1. Історія розвитку дитячої хірургії: короткий огляд.
2. Передові та новітні хірургічні технології та інновації.
3. Екстракорпоральна підтримка життєдіяльності при серцево-легеневій недостатності.
4. Принципи нутритивної підтримки пацієнтів.
5. Загальні принципи анестезії у дітей.
6. Оцінка клінічних результатів та методи покращення якості хірургічної допомоги дітям.
7. Етика і деонтологія в практиці дитячого хірурга.
8. Хірургічний догляд орієнтований на пацієнта та його родину.

Уміння

1. Вміти проконсультувати матір та надати доцільну інформацію щодо раціонального вигодовування дитини.
2. Вміти надати консультацію родині вагітної жінки при встановленні пренатального діагнозу вродженої вади розвитку, що потребує

хірургічної корекції.

3. Вміти інтерпретувати результати пренатального скринінгу за наявності вад розвитку плода.
4. Вміти стабілізувати стан новонародженої дитини та надати реанімаційну допомогу.
5. Вміти провести клініко-лабораторне та інструментальне обстеження новонародженого.
6. Вміти проводити передопераційну підготовку пацієнта дитячого віку з хірургічною патологією.
7. Вміти проводити зондове годування у дітей різного віку.
8. Вміти проконсультувати матір та надати доцільну інформацію щодо стану дитини, тактики лікування.
9. Вміти стабілізувати стан новонародженої дитини та надати реанімаційну допомогу.
10. Вміти провести клініко-лабораторне та інструментальне обстеження дітей різного віку перед операцією.
11. Вміти провести підготовку операційного поля, укладку пацієнта перед операцією залежно від запланованого втручання (відкрита, малоінвазивна хірургія).

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Зондове годування дітей різного віку	C
2. Встановлення назогастрального зонда, декомпресія шлунка у дітей різного віку	C
3. Очисна клізма	C
4. Сифонна клізма, її особливості у дітей раннього віку	D
5. Положення пацієнта на операційному столі (відповідно до виду хірургічного втручання)	C
6. Обробка, підготовка операційного поля (залежно від операційного доступу)	C
7. ПХО рани	C
8. Транспортування новонародженої дитини до операційної	C
9. Забезпечення теплового режиму дітей раннього віку у ранньому післяопераційному періоді	C
10. Катетеризація сечового міхура у дітей різного віку	D

Розділ 2. Переливання крові та її компонентів

Мета: отримання знань та практичних навичок у галузі основ трансфузійної медицини, у т. ч. принципи організації служби крові та банку крові, взяття та переливання крові та її компонентів.

Вступ до проблеми раціонального лікування кров'ю та її компонентами. Розуміння посттрансфузійних ускладнень, а також побічних явищ і реакцій.

Знання

1. Принципи організації служби крові: організаційна структура служби крові в Україні;

правові підстави функціонування державних підрозділів служби крові, лікарняних банків крові, лабораторій трансфузійної імунології; організація

переливання компонентів крові в медичних установах, принципи співпраці з підрозділами державної служби крові.

2. Завдання лікарняного банку крові: принципи роботи лікарняного банку крові; роль та завдання лікаря, відповідального за гемотрансфузію; оформлення замовлень на кров та її компоненти; документація лікарняного банку крові; документація гемотрансфузії у відділеннях.

3. Принципи взяття крові, поділу компонентів крові, тестування та розподілу: види компонентів крові; способи їх отримання; параметри контролю якості; спеціалізовані компоненти крові: збіднені лейкоцитами, опромінені, інактивовані; умови та спосіб зберігання та транспортування крові з особливим наголосом на забезпечення належної безпеки.

4. Раціональне лікування кров'ю та її компонентами: трансфузіологічні аспекти лікування анемії; клінічні показання до переливання концентратів тромбоцитів; клінічне застосування гранулоцитарного концентрату; показання до використання свіжозамороженої плазми та кріопреципітату; показання до застосування препаратів крові: альбуміну, імуноглобулінів, концентратів факторів згортання крові.

5. Трансфузійна імунологія: клінічно важливі групові системи еритроцитів; поняття імунних антитіл; тест серологічної сумісності; документація результатів випробувань; обсяг досліджень лабораторії трансфузійної імунології; принципи документування аналізів груп крові; материнсько-плодовий конфлікт.

6. Безпечність крові та її компонентів: методи запобігання передачі патогенів через кров, її

компоненти та продукти крові; принципи безпечного використання крові та її компонентів; обстежень перед переливанням крові, метод вибірки для випробування; метод контролю крові, що переливається; виконання процедури переливання; спостереження за пацієнтом під час та після переливання; документація щодо процедури переливання.

7. Побічні явища та реакції: типи посттрансфузійних ускладнень: негемолітичні реакції після трансфузії, гемолітичні реакції після трансфузії; допомога у разі ускладнень; повідомлення про побічні реакції, побічні явища та події, які були виявлені до переливання (англ. near-miss events).

Уміння

1. Основні імуногематологічні тести, що проводяться перед переливанням крові:

- а) визначення груп крові,
- б) проведення серологічного тесту на сумісність,
- в) документація дослідження.

2. Проведення переливання крові:

- а) відбір зразків крові для аналізів, проведених перед переливанням,
- б) обробка контейнерів, що містять кров та її компоненти,
- в) ідентифікація одержувача та контроль документації,
- г) виконання процедури переливання,
- д) спостереження за пацієнтом під час та після переливання.

3. Процедура після переливання крові:

- а) обробка залишків переливання,
- б) відбір зразків для тестування у разі посттрансфузійних ускладнень,
- в) повідомлення про побічні явища та реакції.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Пункція та катетеризація вени (периферичної та центральної)	C
2. Венесекція	C
3. Переливання крові та її замінників	C
4. Визначення групи крові	D
5. Проведення серологічного тесту на сумісність	C
6. Відбір зразків крові для аналізів, проведених перед переливанням	C
7. Виконання процедури переливання	C
8. Відбір зразків для тестування у разі посттрансфузійних ускладнень	C

Розділ 3. Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис та ВІЛ/СНІД

Мета: набути знань з основ епідеміології інфекцій, мікробіології та основ лікування інфекцій, що передаються парентеральним шляхом, а також спеціальних запобіжних заходів у разі гепатиту та вірусоносіїв ВІЛ/СНІДу.

Знання

1. Бактеріальні інфекції: періопераційне застосування антибіотиків для профілактики інфекцій, визначення ризику зараження, тривала профілактика в групах високого ризику.
2. Грибкові інфекції при септичних ускладненнях – профілактика та лікування.
3. Вірусні інфекції (крім ВІЛ): епідеміологія та лікування вірусних гепатитів; постконтактна та передконтактна профілактика інфекцій вірусних гепатитів; зараження вірусом герпесу: ЦМВ та вірусом Herpes-zoster, раннє лікування.
4. ВІЛ/СНІД-інфекції: епідеміологія ВІЛ-інфекції; патогенез та діагностика ВІЛ-інфекції; клінічна картина СНІДу; опортуністичні інфекції та новоутворення при перебігу СНІДу; інфекції та новоутворення, поширені у людей з ВІЛ, антиретровірусне лікування, ВІЛ-інфекція

та захворювання печінки – ко-інфекція HBV та HCV.

Уміння

1. Призначити антибактеріальні препарати у перед- та післяопераційному періоді.
2. Обробка рук хірурга.
3. Обробка операційного поля.
4. Раннє лікування при операціях, пов'язаних з інфекцією: збір матеріалу для дослідження мікробіологічної та бактеріальної резистентності, правила підбору антибіотиків.
5. Лікування септичних ускладнень, резистентної мікробної популяції, синдрому системної запальної реакції, принципи лікування, включаючи препарати широкого спектра дії та доведеної ефективності.
6. Профілактика інфекцій.
7. Постконтактна профілактика.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Обробка рук хірурга	D
2. Обробка операційного поля	D
3. Контроль стерильності інструментарію	D
4. ПХО рани	D
5. Видалення стороннього тіла з рани	D
6. Розкриття і дренивання абсцесу, флегмони	D
7. Крайова резекція нігтьової пластини	C
8. Розкриття крайньої плоті при баланопоститі	C
9. Взяття біологічного матеріалу для бактеріологічного дослідження	D
10. Розкриття, дренивання маститу новонароджених	C
11. Операції при парапроктиті у новонароджених дітей	B
12. Операції при параректальній нориці у дітей різного віку	C
13. Операція остеоперфорації у пацієнтів з гострим гематогенним остеомієлітом	C
14. Пункція суглоба у новонародженого з остеомієлітом	C
15. Некрсеквестректомія при кістковому панариції	C
16. Оперативне лікування підшкірного панарицію	C
17. Санація пупкової рани у пацієнтів з омфалітом	D

Розділ 4. Травма

Мета: після закінчення курсу лікар повинен оволодіти принципами та специфікою лікування дитячих травм.

Знання

1. Профілактика дитячого травматизму.
2. Немовлята та діти старшого віку як постраждали від нещасних випадків.
3. Принципи надання допомоги в надзвичайних ситуаціях.
4. Травми грудної клітки.
5. Травми живота.
6. Травми органів сечостатевої системи.
7. Травми опорно-рухового апарату.
8. Ушкодження кисті, м'яких тканин кінцівок.
9. Травми центральної нервової системи.
10. Ушкодження судин.
11. Опіки.

12. Жорстоке поводження з дитиною.
13. Пологовий травматизм.

Уміння

1. Невідкладна допомога на місці пригоди.
2. Надати невідкладну допомогу хворим в термінальних ситуаціях (масаж серця та інші заходи для відновлення його роботи, штучне дихання, термінова трахеостомія, методи зупинення зовнішньої кровотечі, профілактика та лікування шоку, промивання шлунка при отруєннях та інші маніпуляції).
3. Визначити покази для госпіталізації за профілем та організувати її.
4. Транспортна іммобілізація.
5. ПХО рани.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Транспортна іммобілізація кінцівки	D
2. Етапне гіпсування за Понсеті при вродженій клишоногості	C
3. Ампутації	C
4. Операції з відновлення сухожиль	B
5. Виконання FAST протоколу	D
6. Металоостеосинтез при хірургічному лікуванні переломів	C
7. Допомога на догоспітальному етапі при травмі таза	C
8. Зупинення зовнішньої кровотечі	C
9. Закрита репозиція та накладання гіпсових пов'язок при переломах кісток у дітей	C
10. Закрите вправлення пронаційного підвивиху голівки променевої кістки у дітей	C
11. Накладання скелетного витяжіння	C
12. Пункція суглоба	D
13. Лапаротомія з приводу травми живота	C
14. Торакотомія з приводу торакальної травми	C
15. Плевральна пункція	C
16. Дренування плевральної порожнини за Бюлау	C

Розділ 5. Ендоскопія та відеохірургія у дітей – базовий курс

Мета: набути базових знань про показання для проведення та техніку виконання ендоскопічних процедур у дітей.

Знання

1. Ознайомлення слухача курсу з основними відеохірургічними та ендоскопічними методиками.
2. Торакоскопія та лапароскопія, інструменти, що використовуються для цих процедур.
3. Огляд показань до цих процедур з урахуванням специфіки дитячого віку, ролі

малоінвазивної хірургії в дитячій хірургії.

4. Обмеження та ускладнення ендоскопічних процедур.

Уміння

1. Практичні вправи на тренажерах (переміщення предметів, інтракорпоральний шов, зупинення кровотечі).

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Накладання троакара в ділянці пупка	С
2. Введення додаткових маніпуляторів	С
3. Дисекція тканин	В
4. Екстракорпоральний шов	С
5. Формування петлі Редера	С
6. Накладання пневмоперитонеума	С
7. Інсуфляція, іригація та аспірація	С
8. Лапароскопічна асистенція	D
9. Монополярна коагуляція тканин	С
10. Біполярна коагуляція тканин	С
11. Видалення портів	С
12. Закриття ран після ендоскопічних операцій	С

Розділ 6. Ультразвукова діагностика в практиці дитячого хірурга

Мета: після закінчення курсу лікар повинен провести ультразвукове дослідження та інтерпретувати його результати при невідкладних станах у дитячій хірургії.

Знання

1. Режими ультразвукового дослідження.
2. Знання про можливі фізичні артефакти та діагностичні пастки.
3. Обговорити з медичним техніком, який відповідає за експлуатацію, прийоми керування сканером.

Уміння

1. Вибір датчика для дослідження.
2. Визначити УЗ ознаки вільної рідини в черевній порожнині.
3. Провести FAST протокол.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Визначення вільної рідини в черевній порожнині	С
2. Проведення FAST протоколу	С
3. Візуалізація центральних судин з метою проведення пункції	D
4. Пункція яремної вени з ультразвуковою навігацією	С
5. Пункційна біопсія печінки з ультразвуковою навігацією	С
6. Пункція кістозного утворення черевної порожнини та заочеревинного простору з ультразвуковою навігацією	С

Розділ 7. Особливості солідних пухлин дитячого віку

Мета: ознайомити студентів з питаннями та специфікою дитячої онкології.

Знання

1. Основні принципи дитячої онкології, генетичні аспекти раку, основи променевої

терапії.

2. Пухлина Вільмса (нефробластома).
3. Нейробластома.

4. Доброякісні пухлини печінки.
5. Злоякісні пухлини печінки.
6. Пухлини травного каналу.
7. Діагностика та лікування рабдоміосаркоми.
8. Інші пухлини м'яких тканин.
9. Тератоми та інші похідні зі статевих клітин пухлини.
10. Ходжкінська та неходжкінські лімфоми.
11. Пухлини яєчника.
12. Пухлини яєчка.
13. Пухлини надниркових залоз.
14. Пухлини легенів та грудної стінки.
15. Пухлини кісток.
16. Пухлини мозку.

Уміння

1. Освоїти техніку біопсії пухлинних утворень у дітей.

2. Вміти провести забезпечення прохідності дихальних шляхів у дітей з пухлинами ший.
3. Освоїти техніку накладання трахеостоми.
4. Вміти проводити заміну трахеостомічної трубки.
5. Вміти проводити діагностику ускладнень пухлин черевної порожнини (шлунково-кишкова кровотеча, кишкова непрохідність).
6. Вміти проводити діагностику ускладнень пухлин грудної клітки, оцінку рентгенограм.
7. Освоїти техніку плевральної пункції у дітей різних вікових груп.
8. Вміти проводити дренування плевральної порожнини за Бюлау.
9. Вміти забезпечити активне дренування плевральної порожнини.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Відкрита та лапароскопічна біопсія пухлини черевної порожнини	С
2. Лімфаденектомія будь-якої локалізації	С
3. Кісткова трепан-біопсія	С
4. Операція при раку нирки	В
5. Операції при нейробластомі	В
6. Хірургія пухлини яєчників	В
7. Хірургія пухлини яєчка	В
8. Пункційна біопсія печінки з ультразвуковою та лапароскопічною навігацією	С
9. Пункція кістозного утворення черевної порожнини та заочеревинного простору з ультразвуковою навігацією	С

Розділ 8. Трансплантологія

Мета: після закінчення курсу лікар повинен бути обізнаним з основними принципами трансплантації органів, правовими основами трансплантації в Україні.

Знання

1. Основні принципи та правові основи трансплантації.
2. Знання основних питань, пов'язаних із заготівлею та трансплантацією органів.
3. Правила та методи підтвердження смерті мозку.
4. Показання та методи трансплантації органів у дітей.
5. Основні правила ведення пацієнтів після трансплантації органів.
6. Трансплантація нирки.
7. Трансплантація підшлункової залози та ост-ривцевих клітин.
8. Трансплантація печінки.

9. Трансплантація кишечника у дітей.
10. Трансплантація серця.
11. Трансплантація легень.
12. Хірургічні наслідки, асоційовані з трансплантацією кісткового мозку у дітей.

Уміння

1. Ведення пацієнтів у перед- та післятрансплантаційному періоді.
2. Вміти провести інтраопераційну оцінку кровотоку донорського органа.
3. Вміти розпізнавати посттрансплантаційні ускладнення.
4. Вміти провести підготовку органа для трансплантації (забезпечення холододового режиму).

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Пункція, катетеризація периферичної вени	D
2. Пункція, катетеризація центральної вени	C
3. Встановлення судинних портів	C
4. Артеріовенозна нориця для діалізу	B
5. Пункція, катетеризація периферичної артерії	C
6. Підготовка органа для трансплантації	

Розділ 9. Хірургічні захворювання голови та шиї

Мета: після закінчення курсу лікар повинен знати патогенез виникнення, клінічні прояви та принципи лікування хірургічних захворювань голови і шиї у дітей.

Знання

1. Щелепно-лицеві вади розвитку.
2. Розуміння і турбота про дітей з розщипиною губи та піднебіння.
3. Отоларингологічні розлади.
4. Слинні залози.
5. Ураження лімфатичних вузлів.
6. Ураження щитоподібної та прищитоподібних залоз.

7. Кісти шиї.
8. Кривошия.

Уміння

1. Вміти проводити трахеостомію.
2. Вміти проводити догляд за трахеостомаю.
3. Вміти проводити зондове годування у дітей.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Трахеостомія	C
2. Заміна трахеостомічної трубки	C
3. Хірургія кривошиї	B
4. Хірургія бічної або середньої кісти шиї або нориці	B
5. Встановлення, заміна шлуночково-очеревинного клапана	B
6. Розкриття, дренування абсцесів клітковинних просторів шиї	B
7. Хірургічні доступи в ділянці шиї	B

Розділ 10. Торакальна хірургія

Мета: після закінчення курсу лікар повинен знати патогенез виникнення, клінічні прояви та принципи лікування вроджених вад розвитку і хірургічних захворювань грудної стінки та органів грудної порожнини.

Знання

1. Ураження грудної залози.
2. Вроджені деформації грудної клітки.
3. Вроджені діафрагмальні грижі.
4. Кісти легень та середостіння.
5. Ураження гортані, трахеї та верхніх дихальних шляхів.
6. Інфекційні ураження і хвороби легенів,

плеври та середостіння.

7. Езофагоскопія та діагностичні методики.
8. Розриви та перфорації стравоходу.
9. Вроджені вади стравоходу.
10. Післяопікові стриктури стравоходу.
11. Пластика стравоходу.
12. Порушення функції стравоходу.
13. Гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба.

Уміння

1. Зібрати скарги, анамнез у пацієнтів з вадами респіраторної системи та їхніх батьків.
2. Визначати клінічні ознаки дихальної недостатності.
3. Призначити лабораторні та інструментальні обстеження у пацієнтів з ознаками дихальних розладів.
4. Оцінити результати оглядової рентгенографії у пацієнтів з вадами розвитку респіраторної системи.

5. Описати техніку виконання езофагографії, визначити показання до застосування та оцінити її результати.

6. Оцінити результати комп'ютерної томографії у пацієнтів з вадами респіраторної системи, визначити показання до її застосування.

7. Описати техніку виконання трахеобронхоскопії, її особливості та значення у пацієнтів з вадами респіраторної системи.

8. Оцінити результати пренатальної ультразвукової діагностики при вадах респіраторної системи плода.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Торакотомія з будь-якої причини	В
2. Висічення пухлини грудної клітки, середостіння	В
3. Резекція легеневої тканини (секвестр, частка)	В
4. Корекція деформації грудної клітки (лійкоподібна деформація, операція Nuss)	А
5. Корекція деформації грудної клітки (кілеподібна деформація грудної клітки)	А
6. Плевральна пункція	С
7. Дренування плевральної порожнини за Бюлау	С
8. Резекція трахеї	А
9. Операція з приводу атрезії стравоходу (первинний езофагоезофагоанастомоз)	А
10. Антирефлюксна операція за Nissen	В
11. Ендоскопічна кардіоміотомія	В
12. Дилатація стравоходу	С
13. Бужування стравоходу	С
14. Видалення стороннього тіла стравоходу	С
15. Видалення стороннього тіла дихальних шляхів	С
16. Діагностична бронхоскопія	С

Розділ 11. Абдомінальна хірургія

Мета: після закінчення курсу лікар повинен знати ембріологію вад розвитку черевної стінки та органів черевної порожнини, можливості їхньої пре- і постнатальної діагностики, патогенез розвитку, клінічні прояви, способи візуалізації та лікування вроджених вад і захворювань черевної стінки та органів черевної порожнини.

Знання

1. Патологія пупка та жовточної протоки.
2. Вроджені дефекти передньої черевної стінки.
3. Пахові кили та гідроцеле.
4. Неопущення яєчка, перекут сім'яного канатика, варикоцеле.
5. Гіпертрофічний пілоростеноз.
6. Пептична виразка та інші захворювання

шлунка.

7. Баріатрична хірургія підліткового віку.
8. Дуоденальна атрезія та стеноз, кільцева підшлункова залоза.
9. Атрезія та стеноз тонкої кишки.
10. Меконіальний ілеус.
11. Дивертикул Меккеля.
12. Інвагінація.
13. Порушення повороту та фіксації кишечника.

14. Інші стани, що спричиняють обструктивну кишкову непрохідність.
15. Синдром короткої кишки.
16. Шлунково-кишкові кровотечі.
17. Подвоєння травного тракту.
18. Мезентеріальні та сальникові кісти.
19. Асцит.
20. Поліпи (поліпоз) шлунково-кишкового тракту.
21. Некротичний ентероколіт.
22. Хвороба Крона.
23. Виразковий коліт.
24. Первинний перитоніт.
25. Стоми тонкої та товстої кишки.
26. Атрезія, стеноз та інші обструктивні стани ободової кишки.
27. Апендицит.
28. Хвороба Гіршпрунга.
29. Кишковий дисгангліоз та інші порушення кишкової моторики.
30. Аноректальні вади розвитку.
31. Жовтяниця немовлят: біліарна атрезія.
32. Кіста загальної жовчної протоки.
33. Хвороби жовчного міхура та інфекційні ураження печінки.
34. Портальна гіпертензія.
35. Хірургічна патологія підшлункової залози.
36. Хірургічна патологія селезінки.

Уміння

1. Збирати анамнез, включаючи дані про перебіг вагітності та пологів щодо конкретного хворого.
2. Проводити огляд хворої дитини, пальпацію, аускультацию.
3. Описувати об'єктивний статус і визначити клінічні та рентгенологічні симптоми вад розвитку, що супроводжуються кишковою непрохідністю.
4. Демонструвати техніку зондування шлунка

та встановлення зонда Блемора.

5. Інтерпретувати основні методи діагностики вроджених вад розвитку та захворювань органів черевної порожнини (рентгенологічні, ендоскопічні, лапароскопічні та лабораторні).

6. Обґрунтовувати і складати план обстеження та лікування хворого.

7. Види кишкових швів, способи накладання.

8. Способи ведення чистих хірургічних ран.

9. Визначати показання до оперативного лікування, особливості ведення післяопераційного періоду.

10. Надати невідкладну допомогу при евентрації кишечника (вродженій – гастрошизис або післяопераційній).

11. Виявити шлунково-кишкову кровотечу у дітей різного віку, визначити ймовірне джерело кровотечі залежно від клінічної картини.

12. Встановити наявність шлунково-кишкової кровотечі за допомогою лабораторних тестів та підтвердити локалізацію кровотечі при проведенні інструментальних досліджень.

13. Вибрати адекватний підхід до лікування шлунково-кишкової кровотечі (консервативний або хірургічний) в залежності від варіанта.

14. Проводити передопераційну підготовку пацієнта з гострими захворюваннями черевної порожнини.

15. Продемонструвати техніку виконання пневмоіригографії при інвагінації у дітей.

16. Втручання при набутій кишковій непрохідності у дітей.

17. Визначити основні методи лікування набутої паретичної динамічної непрохідності.

18. Вміти встановити назогастральний зонд при парезі кишечника.

19. Освоїти різні види клізм.

20. Проводити контрастне обстеження шлунково-кишкового тракту.

21. Проводити лапароцентез, лапаротомію.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок / компетентностей	Рівень оволодіння
1. Будь-яка лапаротомія, у тому числі діагностична	С
2. Будь-яка лапароскопія, у тому числі діагностична	С
3. Гастростомія	В
4. Резекція дивертикула Меккеля	В
5. Операція при шлунково-кишкової непрохідності	В
6. Сегментарна резекція кишки з анастомозом	В
7. Висічення кісти/пухлини черевної порожнини	В

Перелік практичних навичок / компетентностей	Рівень оволодіння
8. Фундоплікація шлунка	В
9. Міотомія при ахалазії стравоходу	В
10. Видалення жовчного міхура	В
11. Операції на жовчних шляхах	В
12. Накладання і закриття кишкової стоми	В
13. Операція з приводу кісти яєчника	В
14. Апендектомія	С
15. Вроджена непрохідність дванадцятипалої кишки	В
16. Вроджена непрохідність тонкої або товстої кишки	В
17. Вроджена атрезія заднього проходу, накладання колостоми	В
18. Вроджена атрезія заднього проходу, бужування промежинної нориці	С
19. Вроджена атрезія заднього проходу, анопроктопластика за Пенном	В
20. Гастрошизис або пуповинна грижа	В
21. Операція ТЕРТ при хворобі Гіршпрунга	В
22. Лапаротомія при синдромах з некрозом кишечника/ некротичний ентероколіт, мальротация та ін.	С
23. Пілороміотомія	С
24. Накладання або закриття кишкової нориці	С
25. Операція при кісті яєчника або пухлині черевної порожнини	В
26. Операція pull-through при хворобі Гіршпрунга	В
27. Лапароцентез	С
28. Консервативна дезінвагінація	С
29. Операції при інвагінації кишечника (у тому числі з резекцією кишечника)	В

Розділ 12. Хірургічна патологія сечовидільної системи.

Порушення статевого розвитку та аномалії статевої системи у дівчат

Мета: ознайомити студентів з діагностикою та лікуванням вад і захворювань сечовидільної системи.

Знання

1. Агенезія, дисплазія нирки, полікістозна хвороба.
2. Підковоподібна нирка та ектопія.
3. Обструкція сечовідно-мискового з'єднання.
4. Інфекційне ураження нирок, абсцес, міхурово-уретральний рефлюкс, сечокам'яна хвороба, тромбоз ниркової вени.
5. Подвоєння уретри та уретероцеле.
6. Порушення функції сечового міхура.
7. Реконструкція сечового міхура та вихідного отвору сечового міхура.
8. Нетримання та спроможність відведення сечі.
9. Мегауретер і синдром сливоподібного

живота.

10. Екстрофія сечового міхура, клоакальна екстрофія.
11. Гіпоспадія.
12. Аномалії уретри, статевого члена, мошонки.
13. Порушення статевого розвитку.
14. Аномалії розвитку статевої системи у дівчаток.

Уміння

1. Розпізнавати основні клінічні прояви порушень уродинаміки й акту сечовипускання.
2. Диференціювати порушення уродинаміки залежно від рівня перешкоди.
3. Проводити контрастні методи дослідження (цистографія, урографія).

4. Інтерпретувати допоміжні методи дослідження (УЗД, екскреторна урографія, цистографія, сканування), лабораторні та біохімічні аналізи.

5. Ідентифікувати особливості перебігу окремих вад розвитку, які призводять до порушення уродинаміки.

6. Трактувати загальні принципи лікування захворювань, що супроводжуються порушенням уродинаміки та розладами акту сечовипускання.

7. Визначити показання до консервативного і

оперативного лікування хворих із вадами розвитку сечостатевої системи.

8. Діагностика аномалій розвитку яєчка.

9. Лікувальна тактика при вадах розвитку яєчка.

10. Володіти принципами реабілітації дітей після оперативних втручань, вміти оцінювати прогноз життя, можливі порушення після усунення патології сечовидільної системи.

11. Проводити катетеризацію сечового міхура; демонструвати техніку епіцистостомії.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Операція при перекруті гідатиди Морганьї	С
2. Операція перекруту яєчка	В
3. Операція пахової грижі у віці до 3 місяців	В
4. Операція при гіпоспадії	В
5. Операція при варикоцеле (Іванісевича)	В
6. Хірургія фімозу (<i>circumcisio</i>)	С
7. Повне або часткове видалення нирки, біопсія нирки	С
8. Антирефлюксні операції в урології (хірургічне та ендоскопічне лікування)	В
9. Позаміхурове відведення сечі (епіцистостомія)	С
10. Аугментація сечового міхура	В
11. Катетеризація сечового міхура	Д
12. Операція видалення кісти сім'яного канатика	С
13. Операції при поєднаній водянці сім'яного канатика	С
14. Хірургічна корекція меатостенозу	С
15. Операції при ізольованій водянці сім'яного канатика	С

Розділ 13. Ендоскопія та відеохірургія у дітей – поглиблений курс

Мета: поглибити навчання у галузі показань і виконання ендоскопічних операцій.

Знання

1. Ознайомлення учасника з передовими торакокопічними і лапароскопічними методиками, а також інструментами, що використовуються для цих процедур.

2. Огляд показань до цих процедур, у тому числі хірургічного втручання у новонародженого і немовлят.

3. Лікування ускладнень ендоскопічних процедур.

4. Практичні вправи на тренажерах, у тому числі з техніки накладання ендоскопічних швів.

5. Передача або спостереження за

відеоопераційними процедурами.

Уміння

1. Демонструвати навички використання ендоскопічних інструментів на тренажерах.

2. Демонструвати основні етапи певних ендоскопічних операцій на тренажерах.

3. Встановлення троакарів.

4. Фіксація троакарів.

5. Практичні вправи на тренажерах, у тому числі з техніки накладання ендоскопічних швів.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Накладання троакара в ділянці пупка	C
2. Введення додаткових маніпуляторів	C
3. Операція PIRS	C
4. Дисекція тканин	D
5. Екстракорпоральний шов	C
6. Інтракорпоральний шов	C
7. Формування петлі Редера	C
8. Накладання пневмоперитонеума	C
9. Інсуфляція, іригація та аспірація	C
10. Лапароскопічна асистенція	D
11. Монополярна коагуляція тканин	C
12. Біполярна коагуляція тканин	C
13. Видалення портів	C
14. Закриття ран після ендоскопічних операцій	C

Розділ 14. Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта

Мета: надати лікарям-інтернам поглиблені знання в галузі вад розвитку опорно-рухового апарату та хірургії хребта у дітей.

Знання

1. Вроджений вивих стегна.
2. Вроджена клишоногість.
3. Вроджена м'язова кривошия.
4. Вроджені вади верхньої кінцівки.
5. Вроджені та набуті деформації хребта.
6. Диспластичні захворювання кісток.

Уміння

1. Вміти проводити етапне гіпсування при клишоногості.
2. Вміти проводити фіксацію у стременах Павлика.
3. Вміти надати інформацію пацієнтам і батькам про використання, контроль ефективності корсета Шено.
4. УЗД кульшових суглобів у немовлят.
5. Вміти провести клінічне обстеження дитини з найбільш поширеними вадами розвитку опорно-рухового апарату: кривошия, косорукість, вивих стегна, клишоногість, синдактилія, полідактилія, ектродактилія, амніотичні перетяжки, недорозвиток та псевдоартроз кісток гомілки.
6. Складати план обстеження і аналізувати

дані лабораторних та інструментальних обстежень при типовому перебігу найбільш поширених вад розвитку опорно-рухового апарату у дітей: кривошиї, косорукості, вивиху стегна, клишоногості, синдактилії, полідактилії, ектродактилії, амніотичних перетяжках, недорозвитку та псевдоартрози кісток гомілки.

7. Демонструвати володіння принципами лікування, реабілітації та профілактики найбільш поширених вад розвитку опорно-рухового апарату у дітей: кривошиї, косорукості, вивиху стегна, клишоногості, синдактилії, полідактилії, ектродактилії, амніотичних перетяжках, недорозвитку та псевдоартрозу кісток гомілки.

8. Проаналізувати клініко-анамнестичні дані та результати додаткових методів обстеження з метою встановлення клінічного діагнозу згідно з класифікацією та обґрунтувати його.

9. Вміти визначити кут деформації хребта за рентгенограмою

10. Вміти розробити програму відновлювального фізіофункціонального лікування при деформаціях хребта.

Практичні навички/компетентності

Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння
1. Етапне гіпсування за Понсеті при вродженій клишоногості	С
2. Відкрите вправлення вивиху стегна	С
3. Відкрите вправлення вивиху стегна з пластикою вертлюжної западини, реконструкцією проксимального відділу стегна	В
4. Операція на м'яких тканинах при клишоногості	В
5. Хірургічне лікування м'язової кривошиї	В
6. Корекція лійкоподібної деформації грудної клітки за Nuss з лапароскопічною асистенцією	В
7. Корекція кілеподібної деформації грудної клітки	В
8. Транспедикулярна імплантація гвинтів	В
9. Імплантація фіксаторів для здійснення керованого росту довгих кінцівок	С
10. Налаштування апаратів зовнішньої фіксації для видовження кінцівок та усунення кутової деформації	С
11. Операції при синдактилії	В

4. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

I РІК НАВЧАННЯ

Тривалість циклу – 3 місяців (468 годин)

№	Назви дисципліни	Всього	Лекції	Практика	Семінари	Заочна база
1	Дитяча хірургія	452	46	270	136	1248
2	Медицина невідкладних станів	16	6	4	6	
	Всього:	468	52	274	142	1248

Код курсу	Назви модулів	Кількість годин			
		Л	Пр	Сем	Разом
ОК 01	Вступ до спеціалізації дитячої хірургії		6	8	14
ОК 02	Переливання крові та її компонентів		14		14
ОК 03	Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис та ВІЛ/СНІД	6	58	34	98
ОК 04	Травма	10	56	30	96
ОК 05	Ендоскопія та відеохірургія у дітей – базовий курс		8		8
ОК 06	Ультразвукова діагностика в практиці дитячого хірурга				
ОК 07	Особливості солідних пухлин дитячого віку				
ОК 08	Трансплантологія				
ОК 09	Хірургічні захворювання голови та шиї				
ОК 10	Торакальна хірургія	8	34	16	58
ОК 11	Абдомінальна хірургія.	18	76	34	128
ОК 12	Хірургічна патологія сечовидільної системи. Порушення статевого розвитку та аномалії статевої системи у дівчат	4	18	12	34
ОК 13	Ендоскопія та відеохірургія у дітей – поглиблений курс				
ОК 14	Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта				
	Проміжний контроль (I рік навчання)			2	2
	Всього по дитячій хірургії	46	270	136	452
	Суміжні спеціальності (дисципліни) та додаткові програми: Медицина невідкладних станів	6	4	6	16
	Всього	52	274	142	468

II РІК НАВЧАННЯ

Тривалість циклу – 3 місяця (468 годин)

№	Назви дисципліни	Всього	Лекції	Практика	Семінари	Заочна база
1	Дитяча хірургія	468	52	274	142	1248
	Всього:	468	52	274	142	1248

Код курсу	Назви модулів	Кількість годин			
		Л	Пр	Сем	Разом
ОК 01	Вступ до спеціалізації дитячої хірургії				
ОК 02	Переливання крові та її компонентів				
ОК 03	Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис та ВІЛ/СНІД	2	24	4	30
ОК 04	Травма				

ОК 05	Ендоскопія та відеохірургія у дітей – базовий курс				
ОК 06	Ультразвукова діагностика в практиці дитячого хірурга				
ОК 07	Особливості солідних пухлин дитячого віку	10	46	14	70
ОК 08	Трансплантологія				
ОК 09	Хірургічні захворювання голови та шиї				
ОК 10	Торакальна хірургія	8	46	24	78
ОК 11	Абдомінальна хірургія.	12	96	56	164
ОК 12	Хірургічна патологія сечовидільної системи. Порушення статевого розвитку та аномалії статевої системи у дівчат	4	24	18	46
ОК 13	Ендоскопія та відеохірургія у дітей – поглиблений курс				
ОК 14	Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта	10	44	24	78
	Проміжний контроль (II рік навчання)			2	2
	Всього	46	280	142	468

III РІК НАВЧАННЯ

Тривалість циклу – 3 місяця (468 годин)

№	Назви дисципліни	Всього	Лекції	Практика	Семінари	Заочна база
1	Дитяча хірургія	468	52	274	142	1248
	Всього:	468	52	274	142	1248

Код курсу	Назви модулів	Кількість годин			
		Л	Пр	Сем	Разом
ОК 01	Вступ до спеціалізації дитячої хірургії				
ОК 02	Переливання крові та її компонентів				
ОК 03	Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис та ВІЛ/СНІД	4	12	8	24
ОК 04	Травма				
ОК 05	Ендоскопія та відеохірургія у дітей – базовий курс				
ОК 06	Ультразвукова діагностика в практиці дитячого хірурга				
ОК 07	Особливості солідних пухлин дитячого віку	6	28	16	50
ОК 08	Трансплантологія	4	48	24	76
ОК 09	Хірургічні захворювання голови та шиї	2	32	14	48
ОК 10	Торакальна хірургія	10	32	18	60
ОК 11	Абдомінальна хірургія.	8	64	32	104
ОК 12	Хірургічна патологія сечовидільної системи. Порушення статевого розвитку та аномалії статевої системи у дівчат				
ОК 13	Ендоскопія та відеохірургія у дітей – поглиблений курс	4	28	8	40
ОК 14	Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта	8	36	20	64
	Підсумковий контроль (атестація)			2	2
	Всього	46	280	142	468

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ / СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ / ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Тема лекції	Годин
1.	Торакальна хірургія. Пневмоторакс. Плеврити.	2

2.	Сторонні тіла трахеї та бронхів	2
3.	Торакальна хірургія. Емпієма легень.	2
4.	Травма грудної клітки, гемоторакс.	2
5.	Абдомінальна хірургія. Гострий живіт	2
6.	Гостра непрохідність кишок. Гостра непрохідність кишок (спайкова)	2
7.	Хірургічні захворювання печінки: непаразитарні та паразитарні кісти, абсцеси, цироз і портальна гіпертензія, доброякісні пухлини	2
8.	Хірургічні захворювання селезінки: непаразитарні та паразитарні кісти, травматичні пошкодження, захворювання кровотворної системи, доброякісні пухлини	2
9.	Травма живота: закрита, відкрита, комбінована, з та без пошкодження внутрішніх органів	2
10.	Лапароскопічна хірургія у дітей	2
11.	Хвороби параректальної клітковини	2
12.	Особливості хірургії новонароджених. Тератогенез. Значення спадковості	2
13.	Вади розвитку передньої черевної стінки	2
14.	Гнійно-запальні захворювання м'яких тканин у новонароджених	2
15.	Гострі захворювання яєчок	2
16.	Пошкодження органів сечової та статевих систем	2
17.	Особливості травматології у дітей.	2
18.	Травма черепа та головного мозку. Травма хребта та спинного мозку.	2
19.	Пологова травма	2
20.	Переломи кісток верхніх і нижніх кінцівок.	2
21.	Політравма у дітей. Травматична хвороба. Принципи надання медичної допомоги постраждалим в стані травматичного шоку на етапах медичної евакуації	2
22.	Хірургічна інфекція. Гнійні захворювання кісток	2
23.	Загальна гнійна хірургічна інфекція - сепсис.	2
	Всього	46

ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
1	Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки. Інші захворювання шлунку (гостре розширення шлунку, заворот та опущення шлунка).	2
2	Поліпи стравоходу та шлунково-кишкового тракту, анального каналу. Пухлини і кісти кишечника	2
3	Вади розвитку жовчних ходів. Подвоєння травного тракту. Синдром Пайєра	2
4	Аномалії, зумовлені комбінованим порушенням структур, що утворюють легені. Аномалії, зумовлені комбінованим порушенням розвитку бронхоепітеліального розгалуження. Агенезія, аплазія легені.	2
5	Гіпоплазія легені, полікістоз. Вроджені кісти легень	2
6	Стенози трахеї та бронхів. Стравохідно-бронхіальна нориця	2
7	Дермоїдні кісти та тератоми	2
8	Вади розвитку стравоходу. Вади розвитку діафрагми. Вади розвитку шлунку.	2
9	Природжена кишкова непрохідність (висока, низька). Вади розвитку 12-палої кишки. Аберантні судини. Синдром Ледда	2
10	Вади розвитку та захворювання аноректальної ділянки	2
11	Гостра форма хвороби Гіршпрунга.	2
12	Аномалії розвитку нирок, сечових шляхів. Гідронефроз. Патологія урахуса	2
13	Аномалії розвитку статевих органів. Вади розвитку яєчок	2

14	Епітеліальні куприкові ходи	2
15	Доліхосигма, доліхоколон. Мегаректум. Недостатність сфінктерного апарату прямої кишки	2
16	Дегенеративно-дистрофічні хвороби хребта та суглобів (асептичний некроз, остеоартроз). Вроджені деформації хребта, кісток та суглобів	2
17	Вроджена клишоногість. Вроджена м'язова кривошия. Вроджений вивих стегна	2
18	Постава та її порушення. Сколіотична хвороба, кіфотична деформація хребта	2
19	Некlostридіальна анаеробна інфекція. Специфічна анаеробна інфекція	2
20	Судинні аномалії, пухлини, мальформації	2
21	Пухлини органів грудної порожнини (легенів, бронхів, стравоходу, середостіння)	2
22	Пухлини сечовидільної системи. Пухлини статевих органів	2
23	Пухлини м'яких тканин, шкіри, кісток	2
	Всього	46

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
1	Легенева кровотеча.	2
2	Пухлини і кісти середостіння. Дермоїдні кісти. Тератоми.	2
3	Дивертикули (стравоходу, трахеї та бронхів).	2
4	Муковісцидоз	2
5	Вади розвитку легень (агенезія та аплазія, лобарна емфізема).	2
6	Щелепно-лицеві вади розвитку. Незарощення верхньої губи і піднебення (макростомія, колобома, ранула, синдром П'єра-Робена).	2
7	Дермоїдні кісти. Тератоми.	2
8	Поліпи (поліпоз) шлунково-кишкового тракту.	2
9	Кишковий дисгангліоз та інші порушення кишкової моторики.	2
10	Аноректальні вади розвитку.	2
11	Жовтяниця немовлят: біліарна атрезія. Кіста загальної жовчної протоки.	2
12	Набуті та вроджені захворювання опорно-рухового апарату. Гетеротопічні осифікації, остеохондропатії	2
13	Специфічні інфекційні ураження скелету	2
14	Системні захворювання скелету	2
15	Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Лійкоподібна деформація. Кильоподібна деформація. Комбіновані деформації. Аномалії та хвороби ребер. Аномалії кількості ребер.	2
16	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	2
17	Проблеми ВІЛ-інфекції в хірургії.	2
18	Організація онкологічної допомоги дитячому населенню. Основи теоретичної і клінічної онкології. Принципи діагностики раку різних локалізацій. Система TNM	2
19	Принципи лікування злоякісних пухлин.	2
20	Основні принципи та правові основи трансплантації. Питання заготівлі та трансплантації органів.	2
21	Хірургічні наслідки, асоційовані з трансплантацією кісткового мозку у дітей.	2
22	Сучасні торакоскопичні і лапароскопічні методики в дитячій хірургії	2
23	Торакоскопичні та лапароскопічні процедури хірургічного втручання у новонародженого і немовлят.	2
	Всього	46

5.2. Теми практичних занять

ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Тема практичного заняття	Годин
ОК 01 Вступ до спеціалізації дитячої хірургії		6
1	Особливості організації амбулаторно-поліклінічної хірургії	2
2	Амбулаторні планові операції	2
3	Диспансеризація хворих	2
ОК 02 Переливання крові та її компонентів.		14
1	Характеристика антигенних систем крові.	2
2	Визначення груп крові за антигенними системами АБО та Rh.	2
3	Проби на сумісність при переливанні компонентів крові.	2
4	Характеристика цільної крові, її компонентів, препаратів та кровозамінників.	2
5	Механізм лікувальної дії, показання та протипоказання при використанні різних трансфузійних та інфузійних середників.	2
6	Методи і техніка переливання компонентів крові	2
7	Реакції і ускладнення при переливанні компонентів крові	2
ОК 03 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис.		58
1.	Гнійні захворювання шкіри та підшкірної клітковини (фурункул, карбункул, гідраденіт, абсцес, флегмона, бешиха, еризипелоїд).	4
2.	Гнійні захворювання кісток (гострий, активні форми остеомієліту).	4
3.	Гнійні захворювання кісток (хронічний остеомієліт).	4
4.	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	4
5.	Гнійні захворювання суглобів та слизових сумок	2
6.	Гнійні захворювання клітковинних просторів (флегмона шиї, аксилярна флегмона, субпекторальна флегмона, глибокі субфасціальні міжм'язові флегмони кінцівок, флегмона очеревинної клітковини).	2
7.	Гнійні захворювання кінцівок, кисті та стопи	2
8.	Гнійні захворювання залозистих органів (паротит, мастит)	2
9.	Гнійні захворювання серозних порожнин (перитоніт).	4
10.	Абдомінальний сепсис	4
11.	Гнійні захворювання серозних порожнин (залишкові гнійники черевної порожнини).	2
12.	Омфаліт.	2
13.	Мастит новонародженого	2
14.	Некротичний ентероколіт .	2
15.	Некротична флегмона новонароджених .	2
16.	Перитоніт новонароджених.	2
17.	Хвороби параректальної клітковини (гострий та хронічний парапроктит, нориці прямої кишки)	2
18.	Хвороби анального каналу (аніт, папіліт, крипти, проктит)	2
19.	Ургентні операції при гнійно-запальній патології	2
20.	Септичний шок	4
21.	Поліорганна недостатність	4
ОК 04 Травма		56
1.	Травма черепа та головного мозку.	4
2.	Травма хребта та спинного мозку.	4
3.	Пологова травма	2
4.	Пологова травми новонароджених (кефалогематома, травма ключиці, параліч Дюшена-Ерба)	2

5.	Травма тазу.	4
6.	Переломи кісток верхніх кінцівок, вивихи.	4
7.	Переломи кісток нижніх кінцівок, вивихи.	4
8.	Стиснення м'яких тканин	2
9.	Сторонні тіла прямої кишки	2
10.	Рани: класифікація, діагностика	2
11.	Множинні механічні пошкодження	4
12.	Поєднанні пошкодження	4
13.	Комбіновані пошкодження	4
14.	Травматична хвороба	4
15.	Шок	2
16.	Компартмент-синдром	2
17.	Принципи надання медичної допомоги постраждалим в стані травматичного шоку на етапах медичної евакуації	4
18.	Ургентна допомога при розтягненнях, переломах та вивихах	2
ОК 05 Ендоскопія та відеохірургія у дітей – базовий курс.		8
1	Ендоскопічні методи дослідження.	2
2	Ангіографічні та ендovasкулярні методи дослідження	2
3	Променева діагностика	2
4	Ультразвукова діагностика.	2
ОК 10 Торакальна хірургія.		34
1.	Деструктивна пневмонія у дітей	4
2.	Абсцес і гангрена легені	4
3.	Бронхоектатична хвороба	2
4.	Пневмоторакс.	4
5.	Сторонні тіла трахеї та бронхів	2
6.	Бронхіальні нориці	2
7.	Плеврити.	4
8.	Емпієма легень.	2
9.	Гнійні захворювання середостіння (медіастиніт, перикардит)	2
10.	Езофагіти	2
11.	Сторонні тіла та травматичні ушкодження стравоходу (опіки)	2
12.	Травма грудної клітки (гемоторакс, переломи ребер).	4
ОК 11 Абдомінальна хірургія.		76
1.	Гострий апендицит.	4
2.	Хронічний апендицит.	2
3.	Мезаденіт.	2
4.	Гостра непрохідність кишок	2
5.	Гостра непрохідність кишок (інвагінація)	2
6.	Гостра непрохідність кишок (спайкова)	4
7.	Кишкові нориці	2
8.	Хірургічні захворювання печінки: непаразитарні та паразитарні кісти.	2
9.	Хірургічні захворювання печінки: абсцеси.	2
10.	Хірургічні захворювання печінки: цироз і портальна гіпертензія.	2
11.	Хірургічні захворювання печінки: доброякісні пухлини	2
12.	Хірургічні захворювання селезінки (непаразитарні та паразитарні кісти.)	2
13.	Хірургічні захворювання селезінки (травматичні пошкодження)	2
14.	Хірургічні захворювання селезінки (доброякісні пухлини)	2
15.	Показання і методи сегментарної резекції та спленектомії	2
16.	Грижі: пахвинні, стегнові.	2

17.	Грижі: пупкові і надпупкові, білої лінії живота.	2
18.	Грижі: рідкісних локалізації, травматичні, післяопераційні.	2
19.	Защемлена грижа (пахвинна, стегнова, других локалізацій та видів)	2
20.	Сторонні тіла травного каналу, шлунково-кишкового тракту	2
21.	Травма живота: закрита, відкрита, комбінована	2
22.	Травма живота: з та без пошкодження внутрішніх органів	2
23.	Лапароскопічна хірургія при ургентній хірургічній патології	2
24.	Лапароскопічна хірургія при плановій хірургічній патології	2
25.	Ускладнення в лапароскопічній хірургії	2
26.	Показання та протипоказання до використання лапароскопічної хірургії	2
27.	Дивертикул Меккеля та його ускладнення	2
28.	Хвороби підшлункової залози (гострий панкреатит, хронічний панкреатит)	2
29.	Хвороби підшлункової залози (кісти підшлункової залози)	2
30.	Неспецифічний виразковий коліт	2
31.	Хвороба Крона	2
32.	Тріщини заднього проходу.	2
33.	Випадіння прямої кишки	2
34.	Пілоростеноз.	2
35.	Вади розвитку передньої черевної стінки (пупкова грижа, гастрошизіс, омфалоцеле)	2
36.	Інші вади розвитку передньої черевної стінки (аплазія м'язів передньої черевної стінки, вентральна грижа, вроджені кісти и нориці пупка)	2
ОК 12 Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи.		18
1.	Запальні захворювання органів сечової системи (неспецифічні)	2
2.	Запальні захворювання органів статеві системи (специфічні)	2
3.	Сечокам'яна хвороба	2
4.	Рідинні утвори яєчка та сім'яного канатика (сполучна та ізольована водянка оболонки яєчка, кісти сім'яного канатика).	2
5.	Хвороби крайньої плоті (фімоз, парафімоз, сінехії)	2
6.	Гострі захворювання яєчок (перекрути яєчка, тромбоз судин яєчка, травми яєчка, орхоепідіміти, перекрут придатка яєчка)	2
7.	Гостра затримка сечовипускання	2
8.	Пошкодження органів сечові та статеві системи (закриті і відкриті)	2
9.	Піосальпінгс і пельвіоперитоніт.	2
	Всього	270

ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 03 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис		24
1	Хірургічна інфекція. Неклостридіальна анаеробна інфекція	6
2	Специфічна анаеробна інфекція	6
3	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії (інтубація трахеї, трахеостомія, штучна вентиляція легень, непрямий і прямий масаж серця, дефібриляція серця, пункція серця).	4
4	Інфузійна-трансфузійна терапія в дитячій хірургії (передопераційний період, під час загальної анестезії)	4
5	Інфузійна-трансфузійна терапія в дитячій хірургії (післяопераційний період)	4
ОК 07 Особливості солідних пухлин дитячого віку		46
1	Особливості онкології дитячого віку	4

2	Судинні аномалії	4
3	Судинні пухлини	4
4	Судинні мальформації	4
5	Пухлини органів грудної порожнини (легенів, бронхів, стравоходу, середостіння)	4
6	Рак печінки і жовчних шляхів	4
7	Пухлини сечовидільної системи.	4
8	Пухлини статевих органів.	4
9	Пухлини м'яких тканин, шкіри, кісток	6
10	Дермоїдні кісти та тератоїдні пухлини промежини та параректальних просторів	8
ОК 10 Торакальна хірургія.		46
1	Ахалазія кардії. Халазія кардії	4
2	Діафрагмальні грижі	4
3	Вади розвитку стравоходу	4
4	Вади розвитку діафрагми	6
5	Вади розвитку – ларинго та трахеомаліяція, бронхомаліяція	4
6	Агенезія, аплазія легені. Гіпоплазія легені, полікістоз. Мікрокістозна легеня. Додаткова легеня. Трахеобронхомегаля	4
7	Стенози трахеї та бронхів	4
8	Дивертикули трахеї та бронхів	4
9	Стравохідно-бронхіальна нориця	4
10	Сепарація і транспозиція бронхів	4
11	Вроджені кісти легень. Бронхолегеневі кісти	4
ОК 11 Абдомінальна хірургія.		96
1	Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки. Ускладнення виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки	6
2	Інші захворювання шлунку (гостре розширення шлунку, заворот та опущення шлунка)	6
3	Операції на шлунку і дванадцятипалій кишці	6
4	Поліпи стравоходу та шлунково-кишкового тракту, анального каналу. Пухлини і кісти кишечника	6
5	Вади розвитку шлунку	4
6	Вади розвитку 12палої кишки. Аберантні судини	6
7	Природжена кишкова непрохідність (висока та низька)	6
8	Вади розвитку та захворювання аноректальної ділянки	6
9	Гостра форма хвороби Гіршпрунга.	6
10	Синдром Ледда	6
11	Вади розвитку жовчних ходів	4
12	Подвоєння травного тракту	6
13	Синдром Пайєра	4
14	Доліхосигма, доліхоколон. Мегаректум	8
15	Недостатність сфінктерного апарату прямої кишки	8
16	Геморой у дітей	8
ОК 12 Хірургічна патологія сечовидільної та статеві системи		24
1	Аномалії розвитку нирок, сечових шляхів	4
2	Аномалії розвитку статевих органів	4
3	Гідронефроз	4
4	Патологія урахуса	4
5	Недуги яєчників (розрив, перекут кіст, апоплексія)	4
6	Вади розвитку яєчок	4
ОК 14 Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта		44

1	Дегенеративно-дистрофічні хвороби хребта та суглобів (асептичний некроз, остеоартроз)	4
2	Вроджені деформації хребта, кісток та суглобів	4
3	Вроджена м'язова кривошия	4
4	Вроджена м'язова клишоногість	4
5	Вроджена дисплазія сполучної тканини	4
6	Вроджений вивих стегна	4
7	Постава та її порушення	4
8	Сколіотична хвороба	4
9	Кіфотична деформація хребта	4
10	Епітеліальні куприкові ходи	8
	Всього	280

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 03 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис.		12
1	Госпітальна інфекція та методи її профілактики.	4
2	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	4
3	Проблеми ВІЛ-інфекції в хірургії.	4
ОК 06 Хірургічні захворювання голови та шиї		32
1	Незарощення верхньої губи і піднебення (макростомія, колобома, ранула, синдром П'єра-Робена).	4
2	Щелепно-лицеві вади розвитку.	4
3	Ураження лімфатичних вузлів.	4
4	Ураження щитоподібної та прищитоподібних залоз.	4
5	Кісти шиї.	8
6	Кривошия.	8
ОК 07 Особливості солідних пухлин дитячого віку		28
1	Організація онкологічної допомоги дитячому населенню. Основи теоретичної і клінічної онкології. Принципи діагностики раку різних локалізацій. Система TNM	4
2	Принципи лікування злоякісних пухлин.	4
3	Пухлини органів грудної порожнини (рак легенів, бронхів, стравоходу, пухлини середостіння).	4
4	Рак шлунку. Рак ободової кишки. Рак прямої кишки. Рак підшлункової залози.	4
5	Доброякісні пухлини ободової та прямої кишки.	4
6	Вади розвитку та хвороби наднирників (феохромочитома, пухлини надниркових залоз). Вади розвитку та хвороби вилочкової залози (тимомегалії, тімоми).	4
7	Вади розвитку та хвороби щитоподібної та паращитовидних залоз (пухлини доброякісні та злоякісні, гінекомастія).	4
ОК 08 Трансплантологія		48
1	Основні принципи та правові основи трансплантації.	4
2	Знання основних питань, пов'язаних із заготівлею та трансплантацією органів.	4
3	Правила та методи підтвердження смерті мозку.	4
4	Показання та методи трансплантації органів у дітей.	4
5	Основні правила ведення пацієнтів після трансплантації органів.	4
6	Трансплантація нирки.	4
7	Трансплантація підшлункової залози та острівцевих клітин.	4

8	Трансплантація печінки.	4
9	Трансплантація кишечника у дітей.	4
10	Трансплантація серця.	4
11	Трансплантація легень.	4
12	Хірургічні наслідки, асоційовані з трансплантацією кісткового мозку у дітей.	4
ОК 10 Торакальна хірургія.		32
1	Легенева кровотеча.	4
2	Пухлини і кісти середостіння.	4
3	Дивертикули (стравоходу, трахеї та бронхів).	4
4	Дермоїдні кісти.	4
5	Тератоми.	4
6	Муковісцидоз	4
7	Вади розвитку легень (агенезія та аплазія).	4
8	Вади розвитку легень (лобарна емфізема).	4
ОК 11 Абдомінальна хірургія		64
1	Хвороба Гіршпрунга.	8
2	Поліпи прямої кишки. Стрикттури прямої кишки.	8
3	Поліпи (поліпоз) шлунково-кишкового тракту.	8
4	Синдром короткої кишки.	4
5	Стоми тонкої та товстої кишки.	4
6	Мезентеріальні та сальникові кісти.	4
7	Асцит.	4
8	Вади розвитку кишківника. Подвоєння травного тракту.	4
9	Кишковий дисгангліоз та інші порушення кишкової моторики.	4
10	Аноректальні вади розвитку.	8
11	Жовтяниця немовлят: біліарна атрезія.	4
12	Кіста загальної жовчної протоки.	4
ОК 13 Ендоскопія та відеохірургія у дітей – поглиблений курс		28
1	Сучасні торакоскопічні і лапароскопічні методики в дитячій хірургії	4
2	Торакоскопічні процедури хірургічного втручання у новонародженого і немовлят.	8
3	Лапароскопічні процедури хірургічного втручання у новонародженого і немовлят.	8
4	Лікування ускладнень ендоскопічних процедур.	8
ОК 14 Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта		36
1	Набуті та вроджені захворювання опорно-рухового апарату. Гетеротопічні осифікації, остеохондропатії	8
2	Специфічні інфекційні ураження скелету	4
3	Системні захворювання скелету	4
4	Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Лійкоподібна деформація. Кильоподібна деформація. Комбіновані деформації.	8
5	Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Аномалії та хвороби ребер. Аномалії кількості ребер.	4
6	Ортопедична допомога при вроджених вивихах	4
7	Ортопедична допомога при клишоногості – етапне гіпсування.	4
Всього		280

5.3. Теми семінарських занять

ПЕРШИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Тема семінару	Годин
ОК 01 Вступ до спеціалізації дитячої хірургії		8
1.	Основні етапи розвитку хірургії в Україні.	2
2.	Особливості організації амбулаторно-поліклінічної хірургії	2
3.	Диспансеризація хворих	2
4.	Особливості хірургії новонароджених. Тератогенез. Значення спадковості.	2
ОК 03 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис		34
1.	Гнійні захворювання шкіри та підшкірної клітковини (фурункул, карбункул, гідраденіт, абсцес, флегмона, бешиха, еризипелоїд).	2
2.	Гнійні захворювання кісток (гострий, активні форми остеомієліту).	2
3.	Гнійні захворювання кісток (хронічний остеомієліт).	2
4.	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	2
5.	Гнійні захворювання суглобів та слизових сумок	2
6.	Гнійні захворювання клітковинних просторів (глибокі субфасціальні міжм'язові флегмони кінцівок).	2
7.	Ургентні операції при гнійно-запальній патології	2
8.	Омфаліт.	2
9.	Мастит новонародженого	2
10.	Некротична флегмона новонароджених .	2
11.	Некротичний ентероколіт .	2
12.	Перитоніт новонароджених.	2
13.	Загальна гнійна хірургічна інфекція - SIRS.	2
14.	Загальна гнійна хірургічна інфекція - сепсис.	2
15.	Абдомінальний сепсис	2
16.	Септичний шок	2
17.	Поліорганна недостатність	2
ОК 04 Травма		30
1.	Пологова травма	2
2.	Пологова травма	2
3.	Травма черепа та головного мозку. Травма хребта та спинного мозку	2
4.	Травма тазу.	2
5.	Переломи кісток верхніх кінцівок, вивихи.	2
6.	Переломи кісток нижніх кінцівок, вивихи.	2
7.	Стиснення м'яких тканин	2
8.	Рани: класифікація, діагностика	2
9.	Множинні механічні травми	2
10.	Поєднанні пошкодження	2
11.	Комбіновані пошкодження	2
12.	Травматична хвороба	2
13.	Політравма	2
14.	Принципи надання медичної допомоги постраждалим на етапах медичної евакуації	2
ОК 10 Торакальна хірургія.		16
1.	Деструктивна пневмонія у дітей	2
2.	Абсцес і гангрена легені	2
3.	Пневмоторакс.	2
4.	Сторонні тіла трахеї та бронхів	2
5.	Плеврити.	2
6.	Емпієма легень.	2
7.	Травма грудної клітки, гемоторакс.	2
8.	Сторонні тіла та травматичні ушкодження стравоходу (опіки)	2

ОК 11 Абдомінальна хірургія.		34
1.	Гострий апендицит.	2
2.	Хронічний апендицит. Мезаденіт.	2
3.	Гостра непрохідність кишок (інвагінація)	2
4.	Гостра непрохідність кишок (спайкова)	2
5.	Кишкові нориці	2
6.	Хірургічні захворювання печінки: цироз і портальна гіпертензія, не паразитарні та паразитарні кісти, абсцеси, доброякісні пухлини.	2
7.	Хірургічні захворювання селезінки (травматичні пошкодження) Показання і методи сегментарної резекції та спленектомії	2
8.	Грижі: пахвинні, стегові, пупкові і надпупкові, білої лінії живота, рідкісних локалізацій, травматичні, післяопераційні. Защемлена грижа (пахвинна, стегова, других локалізацій та видів	2
9.	Сторонні тіла травного каналу, шлунково-кишкового тракту	2
10.	Травма живота: закрита, відкрита, комбінована, з та без пошкодження внутрішніх органів	2
11.	Лапароскопічна хірургія при ургентній та плановій хірургічній патології у дітей. Ускладнення в лапароскопічній хірургії. Показання та протипоказання до використання лапароскопічної хірургії	2
12.	Дивертикул Меккеля та його ускладнення	2
13.	Неспецифічний виразковий коліт	2
14.	Хвороба Крона	2
15.	Вади розвитку передньої черевної стінки (гастрошизіс і омфалоцеле).	2
16.	Інші вади розвитку передньої черевної стінки (аплазія м'язів передньої черевної стінки, вентральна грижа, вроджені кісти и нориці пупка)	2
17.	Пілоростеноз.	2
ОК 12 Хірургічна патологія сечовидільної та статевої системи		12
1.	Запальні захворювання органів сечової системи (неспецифічні, специфічні)	2
2.	Сечокам'яна хвороба	2
3.	Рідинні утвори яєчка та сім'яного канатика (сполучна та ізольована водянка оболонки яєчка, кісти сім'яного канатика).	2
4.	Гострі захворювання яєчок	2
5.	Пошкодження органів статевої систем	2
6.	Запальні захворювання органів статевої систем	2
	Проміжний контроль (I рік навчання)	2
	Разом	136

ДРУГИЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 03 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис		4
1	Неклостридіальна анаеробна інфекція. Специфічна анаеробна інфекція	2
2	Основні методи реанімації та інтенсивної терапії (інтубація трахеї, пункція та катетеризація трахеї, трахеотомія, штучна вентиляція легень, непрямий і прямий масаж серця, дефібриляція серця, пункція серця, катетеризація центральних та периферичних вен).	2
ОК 07 Особливості солідних пухлин дитячого віку		14
1	Судинні аномалії, пухлини, мальформації	2
2	Пухлини органів грудної порожнини (легенів, бронхів, стравоходу, середостіння)	2

3	Рак печінки і жовчних шляхів	2
4	Пухлини сечовидільної системи. Пухлини статевих органів	2
5	Пухлини м'яких тканин, шкіри, кісток	2
6	Дермоїдні кісти та тератоми	4
ОК 10 Торакальна хірургія.		24
1	Аномалії, зумовлені комбінованим порушенням структур, що утворюють легені	4
2	Аномалії, зумовлені комбінованим порушенням розвитку бронхоепітеліального розгалуження	4
3	Агенезія, аплазія легені. Гіпоплазія легені, полікістоз.	4
4	Вроджені кісти легень	4
5	Стенози трахеї та бронхів. Стравохідно-бронхіальна нориця	4
6	Вади розвитку стравоходу. Вади розвитку діафрагми	4
ОК 11 Абдомінальна хірургія		56
1	Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки. Ускладнення виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки. Інші захворювання шлунку (гостре розширення шлунку, заворот та опущення шлунка). Операції на шлунку і дванадцятипалій кишці	4
2	Поліпи стравоходу та шлунково-кишкового тракту, анального каналу. Пухлини і кісти кишечника	4
3	Вади розвитку жовчних ходів	4
4	Подвоєння травного тракту	4
5	Синдром Пайєра	4
6	Доліхосигма, доліхоколон. Мегаректум	4
7	Недостатність сфінктерного апарату прямої кишки	4
8	Вади розвитку шлунку.	4
9	Вади розвитку 12-палої кишки. Аберантні судини.	4
10	Синдром Ледда	4
11	Природжена кишкова непрохідність (висока)	4
12	Природжена кишкова непрохідність (низька)	4
13	Вади розвитку та захворювання аноректальної ділянки	4
14	Гостра форма хвороби Гіршпрунга.	4
ОК 12 Хірургічна патологія сечовидільної та статевої системи		18
1	Аномалії розвитку нирок, сечових шляхів	4
2	Аномалії розвитку статевих органів	2
3	Гідронефроз. Патологія урахуса	4
4	Недуги яєчників (розрив, перекут кіст, апоплексія)	4
5	Вади розвитку яєчок	4
ОК 14 Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта		24
1	Дегенеративно-дистрофічні хвороби хребта та суглобів (асептичний некроз, остеоартроз)	2
2	Вади розвитку черепа та мозку	2
3	Вроджені деформації хребта, кісток та суглобів.	4
4	Вроджена клишоногість.	4
5	Вроджена м'язова кривошия	2
6	Вроджений вивих стегна	4
7	Постава та її порушення. Сколіотична хвороба, кіфотична деформація хребта	4
8	Епітеліальні куприкові ходи	2
Проміжний контроль (II рік навчання)		2
Всього		142

ТРЕТІЙ РІК НАВЧАННЯ

№ п/п	Назви розділу	Годин
ОК 03 Хірургічні інфекції, хірургічний сепсис.		8
1	Госпітальна інфекція та методи її профілактики.	2
2	Принципи та методи лікування гнійних ран і гнійних захворювань.	4
3	Проблеми ВІЛ-інфекції в хірургії.	2
ОК 06 Хірургічні захворювання голови та шиї		14
1	Незарощення верхньої губи і піднебення (макростомія, колобома, ранула, синдром П'єра-Робена).	4
2	Щелепно-лицеві вади розвитку.	2
3	Ураження лімфатичних вузлів.	2
4	Ураження щитоподібної та прищитоподібних залоз.	2
5	Кісти шиї.	2
6	Кривошия.	2
ОК 07 Особливості солідних пухлин дитячого віку		16
1	Організація онкологічної допомоги дитячому населенню. Основи теоретичної і клінічної онкології. Принципи діагностики раку різних локалізацій. Система TNM	2
2	Принципи лікування злоякісних пухлин.	4
3	Пухлини органів грудної порожнини (рак легенів, бронхів, стравоходу, пухлини середостіння).	2
4	Рак шлунку. Рак ободової кишки. Рак прямої кишки. Рак підшлункової залози.	2
5	Доброякісні пухлини ободової та прямої кишки.	2
6	Вади розвитку та хвороби наднирників (феохромочитома, пухлини надниркових залоз). Вади розвитку та хвороби вилочкової залози (тимомегалії, тімоми).	2
7	Вади розвитку та хвороби щитоподібної та паращитовидних залоз (пухлини доброякісні та злоякісні, гінекомастія).	2
ОК 08 Трансплантологія		24
1	Основні принципи та правові основи трансплантації.	2
2	Знання основних питань, пов'язаних із заготівлею та трансплантацією органів.	2
3	Правила та методи підтвердження смерті мозку.	2
4	Показання та методи трансплантації органів у дітей.	2
5	Основні правила ведення пацієнтів після трансплантації органів.	2
6	Трансплантація нирки.	2
7	Трансплантація підшлункової залози та острівцевих клітин.	2
8	Трансплантація печінки.	2
9	Трансплантація кишечника у дітей.	2
10	Трансплантація серця.	2
11	Трансплантація легень.	2
12	Хірургічні наслідки, асоційовані з трансплантацією кісткового мозку у дітей.	2
ОК 10 Торакальна хірургія.		18
1	Легенева кровотеча.	2
2	Пухлини і кісти середостіння.	2
3	Дивертикули (стравоходу, трахеї та бронхів).	2
4	Дермоїдні кісти.	2
5	Тератоми.	4
6	Муковісцидоз	2
7	Вади розвитку легень (агенезія та аплазія).	2

8	Вади розвитку легень (лобарна емфізема).	2
ОК 11 Абдомінальна хірургія		32
1	Хвороба Гіршпрунга.	4
2	Поліпи прямої кишки. Стриктурі прямої кишки.	2
3	Поліпи (поліпоз) шлунково-кишкового тракту.	4
4	Синдром короткої кишки.	2
5	Стоми тонкої та товстої кишки.	2
6	Мезентеріальні та сальникові кісти.	2
7	Асцит.	2
8	Вади розвитку кишківника. Подвоєння травного тракту.	2
9	Кишковий дисгангліоз та інші порушення кишкової моторики.	2
10	Аноректальні вади розвитку.	4
11	Жовтяниця немовлят: біліарна атрезія.	4
12	Кіста загальної жовчної протоки.	2
ОК 13 Ендоскопія та відеохірургія у дітей – поглиблений курс		8
1	Сучасні торакоскопичні і лапароскопічні методики в дитячій хірургії	2
2	Торакоскопичні процедури хірургічного втручання у новонародженого і немовлят.	2
3	Лапароскопічні процедури хірургічного втручання у новонародженого і немовлят.	2
4	Лікування ускладнень ендоскопічних процедур.	2
ОК 14 Вади розвитку опорно-рухового апарату. Хірургія хребта		20
1	Набуті та вроджені захворювання опорно-рухового апарату. Гетеротопічні осифікації, остеохондропатії	4
2	Специфічні інфекційні ураження скелету	2
3	Системні захворювання скелету	4
4	Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Лійкоподібна деформація. Кильоподібна деформація. Комбіновані деформації.	4
5	Вади розвитку та хвороби грудної клітки. Аномалії та хвороби ребер. Аномалії кількості ребер.	2
6	Ортопедична допомога при вроджених вивихах	2
7	Ортопедична допомога при клишоногості – етапне гіпсування.	2
	Підсумковий контроль (атестація)	2
	Всього	142

5.4. Теми лабораторних занять Лабораторні заняття не передбачені.

6. ДОДАТКОВІ ПРОГРАМИ

№	Назва програми	Обсяг програми (кількість годин, симуляційне навчання, тощо)

<p>Медицина невідкладних станів Мета: набуття навичок дій у ситуаціях, що загрожують життю дітей. Теоретичні знання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. знання основних лікарських засобів, які застосовуються у випадках безпосередньої загрози життю (вид ліків, спосіб їх прийому, дози); 2. отримання основної інформації про медичне обладнання, яке використовується у випадках загрози життю, респіратор та його роботу, інструменти, що супроводжують рятувальні заходи, вміння зчитувати та інтерпретувати основні дані моніторингу життєдіяльності; 3. набуття загальної орієнтації у фармакологічному лікуванні, спостереження за основними елементами стану окремих органів; 4. удосконалення навичок співпраці спеціалістів багатьох галузей у пацієнтів, які потребують такої співпраці: планування оглядів, консультацій, оптимальна послідовність процедур. <p>Практичні навички: участь у реанімаційних, реабілітаційних та інших невідкладних рятувальних процедурах, які відбуватимуться під час стажування, проведення серцево-легеневої та мозкової реанімації</p>	<p style="text-align: center;">16 (лекції 6 год практичні 4 години семінарські 6 годин)</p>
--	--

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції.

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення ситуаційних задач, відпрацювання навичок, тренувальні вправи з диференціальної діагностики найбільш поширених станів та захворювань.

Семінарські заняття: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-3, самостійне опанування алгоритмів спілкування з хворою дитиною та її батьками.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (у т.ч. критерії оцінювання результатів проходження інтернатури)

Заходи з оцінювання результатів проходження інтернатури складаються з:

- поточного оцінювання
- проміжного оцінювання
- підсумкового оцінювання (атестація)

Поточне оцінювання: здійснюється керівниками груп лікарів - інтернів шляхом контролю за рівнем оволодіння компетентностями, зазначеними у відомості обліку відвідувань та успішності.

Проміжне оцінювання здійснюється:

- кафедрою за результатами проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі за кожним роком навчання;
- куратором лікарів - інтернів на базах стажування з метою перевірки ступеня оволодіння відповідними компетентностями по завершенню вивчення практичної частини програми підготовки в інтернатурі за кожним роком навчання.

Критерії проміжного оцінювання результатів проходження освітньої частини програми підготовки в інтернатурі

Оцінювання	Критерії оцінювання
Зараховано	Інтерн добре володіє матеріалом, активно обговорює та вирішує клінічні задачі, демонструє достатній рівень оволодіння компетентностями, висловлює свою думку з проблеми, демонструє клінічне мислення.
Не зараховано	Інтерн недостатньо володіє матеріалом, невпевнено обговорює та вирішує клінічні задачі, демонструє недостатній рівень оволодіння компетентностями (з суттєвими помилками), не демонструє клінічне мислення.

Результати проміжного оцінювання ступеня оволодіння відповідними компетентностями фіксуються у відомості обліку відвідувань та успішності та враховуються під час підсумкового оцінювання за шкалою відповідно до вимог програми підготовки в інтернатурі.

По закінченню строку підготовки в інтернатурі лікарі - інтерни проходять **підсумковий контроль** у формі атестації для визначення знань і практичних навичок за спеціальністю.

Підсумкове оцінювання (атестація) лікарів - інтернів включає:

- ліцензійний інтегрований іспит «Крок - 3»
- іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіда зі спеціальності

До іспиту для визначення знань та практичних навичок допускаються інтерни, які повністю виконали програму підготовки в інтернатурі, склали тестовий контроль за тестами «Крок-3» у відповідності до критеріїв, затверджених МОЗ України.

Оцінювання результатів проходження інтернатури під час підсумкового контролю - іспит з оволодіння практичними навичками та співбесіда зі спеціальності

Оцінювання	Критерії оцінювання
Зараховано	Інтерн достатньо повно виконав всі завдання, чітко і логічно відповів на поставлені запитання. Достатньо глибоко і всебічно знає зміст теоретичних питань, володіє професійною та науковою термінологією. Логічно мислить і будує відповідь, використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичних завдань. Інтерн може при викладанні деяких питань допускати несуттєві помилки, які усуваються самим інтерном, коли на них вказує куратор. В цілому, інтерн без суттєвих помилок відповідає на всі поставлені питання, повно обґрунтовує свою точку зору, допускає незначні похибки в алгоритмі та техніці виконання навички, виправлені за вказівкою куратора.
Не зараховано	Інтерн не виконав завдання, у більшості випадків не дав відповіді на додаткові та навідні запитання куратора. Інтерн не опанував основний обсяг теоретичних знань, виявив низький рівень володіння професійною та науковою термінологією. Відповіді інтерна на питання є фрагментарними, непослідовними, нелогічними. Інтерн не може застосовувати теоретичні знання при аналізі практичних завдань. У відповідях має місце значна кількість грубих помилок. Інтерн не продемонстрував або припустився грубих помилок і похибок в алгоритмі практичної навички.

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРАМИ

- Програма підготовки в інтернатурі
- Методичні розробки до лекційних занять
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні розробки до семінарських занять
- Мультимедійні презентації
- Аудіо- лекції

- Електронний банк тестових завдань за підрозділами з дисципліни

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Амбулаторно-поліклінічна хірургія дитячого віку: навчально- методичний посібник. Видання друге, доповнене та перероблене / за заг. ред. проф. В.А. Дігтяра, проф. В.І. Сушка. – Дніпро: Герда, 2018. – 248 с.
2. Дитяча хірургія. Навчальний посібник. Частина 1. За редакцією. Толстанова О. К., Рибальченка В. Ф., Данилова О. А. та ін. Житомир «ПОЛІССЯ». 2016. –120 с.
3. Дитяча хірургія. Навчальний посібник. Частина 2. За редакцією. Толстанова О. К., Рибальченка В. Ф., Данилова О. А. та ін. Житомир «ПОЛІССЯ». 2016. – 370 с.
4. Дитяча хірургія: навч.-метод. пос.// за ред. В.А. Дігтяра. – Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. – 338 с.
5. Дитяча хірургія. Навчальний посібник / за ред. О. О. Лосєва / Одеса : ОНМедУ, 2011. – 224 с.
6. Вікові аспекти гострого апендициту у дітей та ключ до його розпізнавання. Навчальний посібник. 2019. 260 с. За редакцією: Боднар Б.М., Рибальченко В.Ф., Боднар О.Б., Мельниченко М.Г. та інші. Видав. ISBN 978-966-697-828-1
7. Збірник наукових праць. Актуальні питання лікування дітей з хірургічною патологією. За ред. Данилова О. А., Толстанова О. К., Рибальченка В. Ф., Русака П. С. – Київ. – 2012. – 208 с.
8. Історія хірургії дитячого віку України. Навчальний посібник / Гриф МОЗ України / за ред. О. К. Толстанова, Ю. В. Вороненко, В. Ф. Рибальченко / Тернопіль : ТДМУ, 2012. – 432 с.
9. Кривченя Д. Ю., Лисак С. В., Плотніков О. М. Хірургічні захворювання у дітей. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 256 с.
10. Кривченя Д. Ю., Руденко Є. О. Вади розвитку дихальної системи. Атлас. Навч. посібник. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 192 с.
11. Навчально-методичний посібник «Основи діагностики, лікування та реабілітації вад розвитку опорно-рухового апарату в дітей»/за ред. А.Ф. Левицького., І.М.Бензар - Тернопіль: НМУ, 2019. -220с.
12. Переяслов А.А. Мальротация кишечника у дітей: від ембріогенезу до наслідків/ Переяслов А.А., Рибальченко В.Ф., Лосєв О.О. – К.: ПП «ІНПОЛЛТМ», 2019. -226с.
13. Погорілий В.В. Дитяча хірургія. Част.1/ під заг. ред. В.В. Погорілого, О.Г. Якименко, В.С. Коноплицького, В.А. Навроцького. – ПП “ТД Едельвейс і К”. Вінниця. – 2016. – 352с.
14. Погорілий В.В. Дитяча хірургія: метод. реком., част.2 / В.В. Погорілий, Н.Г. Пшук, О.Г. Якименко, В.А. Навроцький. – ПП “ТД Едельвейс і К”. – Вінниця. -2016. -351с.
15. Політравма у дітей : навч.-метод.посіб. /І.М. Бензар, В.Є. Бліхар, Б.М. Боднар, за ред. А.Ф. Левицького. – Укрмедкнига. – Тернопіль. – 2014. -200 с.
16. Порушення випорожнень у дітей. Закрепи та енкопрез. За ред. Рибальченка В. Ф., Бережного В. В., Коноплицького В. С. та ін. – К.: ТОВ «ВІТ-А-ПОЛ», 2018. – 494 с.
17. Русак П.С. Вади розвитку черевної стінки у дітей / П.С. Русак, В.С. Коноплицький, О.Д. Фофанов. – Житомир: «Полісся», 2020. – 148 с.
18. Синдром закрепів у дітей. Навчальний посібник. За редакцією Рибальченка В. Ф., Бережного В. В., Русака П. С., Грони В. М. та ін. –К.: ТОВ «ВІТ-А-ПОЛ», 2015. – 234 с.
19. Синдром зригувань і блювання у дітей. Навчальний посібник. За редакцією Бережного В. В., Рибальченка В. Ф. та ін. – Хмельницький: ФОП Сторожук О. В. – 2017. – 272 с.
20. Сілка Ю.В. Медична ембріологія з основами тератології/ Сілка Ю.В., Веропотвелян М.П., Данкович Н.О.- Вінниця: Нова Книга, 2019. –208с.
21. Хірургія дитячого віку / За ред. Сушка В. І., Кривчені Д. Ю. Данилова О. А. та співав. // К. Здоров'я. – 2010. – 954 с.
22. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему). За редакцією Боднаря О. Б., Джама О. П., Притули В. П. та ін. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
23. An Illustrated Guide to Pediatric Surgery. Authors: Al-Salem, Ahmed H. – 2014. – 440 p.
24. Caring for Surgical Patients (Study Guide for Students of Higher Educational Medical Institutions)

- // Edited by Professor V.A. Dihtyar – Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2020. – 96 p.
25. Caring for Surgical Patients (Study Guide for Students of Higher Educational Medical Institutions) // Edited by Professor V.A. Dihtyar – Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2020. – 96 p.
  26. Fundamentals of Pediatric Surgery. Second Edition. Editors: Mattei, P. Nichol, P. F. Rollins, Muratore C. S. – 2011. – 480 p.
  27. Holschneider A.M. Hirschprung's disease and allied disorders / A.M. Holschneider, P. Puri. - Springer, Berlin. 2008. – 414 p.
  28. Hutson J.M., Spencer W. Beasley The Surgical Examination of Children, 2nd edition // Springer, Berlin, Heidelberg. 2013, 310 p.
  29. Jeffrey J.F., Lanzkowsky L.Ph. Lanzkowsky's manual of pediatric hematology and oncology, 6th ed., Elsevier. 2016, 788 p.
  30. Jeffrey R.W., Kay H. M. Pediatric Gastrointestinal and Liver Disease, 5th edition // Elsevier. 2015, 1216 p.
  31. Lima M. Pediatric Digestive Surgery. Springer, 2017 – 444p.
  32. Mattei P. Fundamentals of Pediatric surgery / Springer, New York. 2017, 935 p.
  33. Pediatric surgery – 7th edition / editor in chief A.G Coran; associate editors, N.S. Adzick, A.A. Caldamone, T.M. Crummel et al., Philadelphia, 2013 – P. 1231- 1235, 1255-1264.
  34. Pediatric Surgery [7th Edition] George W. Holcomb III, Ashcraft's/ - Saunders, 2020. -1316p.
  35. Pediatric Surgery Emmanuel / A. Ameh Stephen W. Bickler Kokila Lakhoo Benedict C. Nwomeh Dan Poenaru. - Springer, Cham, 2020.- 398 p.
  36. Pediatric surgery: diagnosis and treatment. Responsibility Christopher P. Coppola, Alfred P. Kennedy, Jr., Ronald J. Scorpio, editors. Publication Cham: Springer, 2014. – 482 p.
  37. Pediatric surgery: in Greenfields Surgery Scientific Principles & Practice, 6th edition, 2017.
  38. Pediatric Surgery: textbook / V.A. Dihtyar, V.I. Sushko, D.Yu. Kryvchenia et al.; – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2019. – 368 p.
  39. Pena A. Surgical treatment of colorectal problems in children / A. Pena, A. Bischoff. - Springer, New York. 2015. – 497 p.
  40. Pols H.A.P. Anorectal malformations / H.A.P. Pols. - Desiree van den Hondel, 2015. – 213 p.
  41. Puri P. Pediatric Surgery General Principles and Newborn Surgery/ Prem Puri, ed. Springer, 2020.

Додаткова:

1. Боднар О.Б. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему) // О.Б. Боднар, О.П. Джам, В.П. Притула [та ін.]. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
2. Бензар І. Судинні аномалії у дітей / І. Бензар, А. Левицький, В. Бліхар. – Тернопіль : ТДМУ, 2017. – 360 с.
3. Васильчишина А.В. Перинатальна анатомія сідничної ділянки / А.В. Васильчишина, Т.В. Хмара, Я.М. Васильчишина. – Чернівці: Медуніверситет, 2017, - 220 с.
4. Гойда Н.Г., Добрянський Д.О., Знаменська Т.К. Уніфікований клінічний протокол "Початкова, реанімаційна і післяреанімаційна допомога новонародженим в Україні". Київ. 2014, 18 с.
5. Клиническое обследование ребенка / А.В. Катилов, Д.В. Дмитриев, Е.Ю. Дмитриева, С.Ю. Макаров. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 560 с
6. Коноплицький В.С. Апендицит у дітей: вікові особливості клінічних проявів та епонімична симптоматика / В.С. Коноплицький, В.В. Погорілий, О.Г. Якименко, О.О. Фомін. – Вінниця, ТОВ «ТВОРИ». – 2020. – 112 с.
7. Ксьонз І.В. Практичні навички з дитячої хірургії та реаніматології / І.В. Ксьонз, Є.М. Гриценко, Д.А. Шкурупій. – Полтава, видавництво «Сімон», 2015. – 127 с.
8. Lima M. Детская урология. Современные операционные методики: от внутриутробного периода до пубертата / Марио Лима, Джанантонио Манцони. – ГЭОТАР – Медиа. – 2018. – 464с.
9. Некротизуючий ентероколіт у новонароджених / І.О. Македонський, Т.К. Знаменська, Т.К. Мавропуло, О.М. Горбатюк, О.В. Воробйова. – Житомир.: Видавець О.О. Євнюк, 2019. –

208 с.

10. Рибальченко В.Ф. Порушення випорожнень у дітей: закрепи та енкопрез / В.Ф.Рибальченко, В.В.Бережний, П.С.Русак. – ПП “ІНПОЛ ЛТМ” Київ. – 2018. – 547с.
11. Слободян О.М. Клінічна анатомія прямої кишки та відхідника / О.М. Слободян, Г.Я. Костюк, В.Г. Дуденко [та ін.]. – Чернівці, 2015. – 180 с.
12. Хронічний колостаз у дітей (хірургічний погляд на проблему) / О.Б. Боднар, О.П. Дзам, В.П. Притула, Л.І. Ватаманеску, Г.Б. Боднар. – Чернівці: БДМУ, 2016. – 199 с.
13. Ahmed H. Al-Salem An illustrated Guide to Pediatric Urology Springer, Switzerland. 2017, 702 p.
14. Carachi R., Agarwala S., Tim j. Bradnock Basic Techniques in Pediatric Surgery // Springer, 2013.
15. Danielson J. Anorectal Malformations. Long-term outcome and aspects of secondary treatment / J. Danielson. - Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, - 2015. – 109 p.
16. Hoekman D.R. Studies on inflammatory bowel disease and functional gastrointestinal disorders in children and adults / D.R. Hoekman. – АМС-UvA, 2016. – 310 p.
17. Hoyte L. Biomechanics of the Female Pelvic Floor / L. Hoyte, M.S. Damaser.
18. Nelson textbook of pediatrics, 20th ed. // Elsevier. 2016, 3388 p.

11. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України (<http://www.rada.gov.ua>)
2. Веб-портал Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua/>)
3. Офіційний веб-сайт Міністерства охорони здоров'я України (<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>)
4. Сайт Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я (<http://komzdrav.rada.gov.ua>)
5. Сайт Національна академія медичних наук України (<http://www.amnu.gov.ua/index.php>)
6. Сайт AskReform (<http://askreform.com>)
7. Офіційний сайт Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (<http://nmu.ua>)
1. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / AmericanMedicalAssociation
2. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я
3. www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
4. <http://bma.org.uk>– Британська медична асоціація
5. www.gmc-uk.org- General Medical Council (GMC)
6. www.bundesaerztekammer.de – Німецька медична асоціація
7. <http://library.med.utah.edu/WebPath/webpath.html> <http://www.webpathology.com>
8. <https://www.geisingermedicallabs.com/lab/resources.shtml>
9. <http://www.pathologyoutlines.com>
10. <https://www.amp.org>
11. <https://www.cap.org>
12. <https://www.rcpath.org>
13. <https://www.esp-pathology.org>
14. <https://www.pathologie-dgp.de>
15. <http://patholog.org.ua>
16. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
17. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>

**ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИКІВ ТА ВМІНЬ,
якими повинен володіти лікар-інтерн зі спеціальності «Дитяча хірургія»**

№ п/п	Назва маніпуляцій	Ступінь оволодіння
1.	Пункція та катетеризація вени (периферичної та центральної)	С
2.	Венесекція.	С
3.	Переливання крові та її замінників.	С
4.	ПХО рани	С
5.	Визначення венозного тиску.	С
6.	Визначення тривалості кровотечі та часу згортання крові.	С
7.	Визначення об'єму або дефіциту циркулюючої крові.	С
8.	Місцеве знеболення.	С
9.	Пальцеве дослідження прямої кишки.	С
10.	Бімануальне дослідження	С
11.	Зондування, промивання шлунка, аспірація шлункового вмісту	С
12.	Дренування плевральної порожнини за Моналді	В
13.	Дренування плевральної порожнини за Бюлау	В
14.	Введення зонда Блекмора.	С
15.	Сифонна клізма.	С
16.	Очисна клізма.	С
17.	Паранефральна блокада.	В
18.	Доуденальне зондування.	В
19.	Взяття шлункового соку для дослідження шлункової секреції.	С
20.	Ph-метрія шлункового вмісту (в шлунку)	В
21.	Зондове годування хворих.	В
22.	Визначення стану клапанового апарату магістральних вен.	В
23.	Лапароцентез і дренування черевної порожнини	В
ОК 12 Анестезіолого-реанімаційні заходи.		
24.	Перидуральна анестезія.	А
25.	Інтубація трахеї.	С
26.	Звільнення дихальних шляхів. Штучне дихання.	С
27.	Допоміжне дихання. Штучна вентиляція легень.	В
28.	Закритий масаж серця.	С
28.	Трахеостомія (відпрацювання операції на трупах).	С
29.	Трахеотомія	С
30.	Пункція трахеї і мікроіригація бронхіального дерева.	С
31.	Гемосорбція.	А
ОК 07 Урологічне відділення.		
31.	Катетеризація та промивання сечового міхура.	С
32.	Цистоскопія.	В
33.	Новокаїнова блокада сім'яного канатика.	С
34.	Катетеризація сечоводів.	А
ОК 07 Гінекологічне відділення		
35.	Ректоабдомінальне бімануальне та вагінальне обстеження	В
36.	Пункція заднього склепіння піхви.	В
ОК 14 Онкологічний центр		
37.	Пункційна біопсія пухлин	В
38.	Мамографія	А
ОК 09 Травматологічне і нейрохірургічне відділення		
39.	Спинномозкова пункція	В

40.	Вправлення вивихів плеча і стегна	С
41.	Репозиція кісткових уламків при нескладних переломах кісток кінцівок	В
42.	Гіпсова іммобілізація при переломах кісток	С
43.	Накладання скелетного витяжіння	В
44.	Пункція колінного суглобу	В
ОК 11 Поліклініка		
45.	Місцеве знеболення при гнійних захворюваннях м'яких тканин	С
46.	Пункція та розтин абсцесів.	С
ОК 03 Рентгенологічний кабінет		
47.	Рентгеноскопія та рентгенографія грудної клітки	А
48.	Оглядова рентгеноскопія органів черевної порожнини	В
49.	Рентгеноскопія шлунково-кишкового тракту	А
50.	Іригоскопія та іригографія	А
51.	Екскреторна урографія	В
52.	Холецисто-холангіографія	В
53.	Ретроградна урографія	В
54.	Флебографія	А
55.	Фістулографія та фістулоскопія	В
56.	Радіоізотопна діагностика захворювань печінки, підшлункової та щитовидної залоз.	А
57.	УЗД органів черевної порожнини та заочеревинного простору	А
58.	Комп'ютерне обстеження органів черевної порожнини, зачеревного простору та тазу	А
ОК 02 Клінічна лабораторія		
59.	Визначення групи крові	С
60.	Визначення резус фактору	С
61.	Визначення групової сумісності та за резус фактором	С
ОК 03 Кабінет ендоскопії і функціональної діагностики		
62.	Фіброгастродуоденоскопія	В
63.	Аноскопія	С
64.	Ректороманоскопія	В
65.	Фіброколоноскопія	А
66.	Осцилографія	В
67.	Реовазографія	В
68.	Капіляроскопія.	В

Ступінь оволодіння: А - ознайомлений (бачив та спостерігав за проведенням маніпуляції); В - засвоїв (асистував в якості помічника та асистента); С - оволодів (самостійно виконав маніпуляцію чи обстеження)

**ПЕРЕЛІК ОПЕРАТИВНИХ ВТРУЧАНЬ,
якими повинен оволодіти лікар-інтерн зі спеціальності «Дитяча хірургія»**

№ з/п	Назва втручань	Ступінь оволодіння
ОК 04 Хірургічне відділення		
1.	Класична апендектомія	С
2.	Ретроградна апендектомія	В
3.	Розкриття та дренивання періапендикулярного абсцесу та інших абсцесів черевної порожнини	В
4.	Ушивання перфоративної виразки шлунка і 12-палої кишки	С
5.	Пілоропластика по Фреде-Рамшtedту	В
6.	Гастро-, дуоденотомія, прошивання кровоточивої судини виразки.	В
7.	Операції при защемлених грижах	С

8.	Ентеростомія	В
9.	Резекція кишки та формування анастомозу кінець-в-кінець	В
10.	Резекція кишки та формування анастомозу кінець-в-бік	В
11.	Резекція кишки та формування анастомозу бік-в-бік	В
12.	Гастротомія. Прошивання варикозно - розширених вен стравоходу та шлунку	А
13.	Зовнішня цеко -, трансверзо-, сигмостомія. Апендикостомія	В
14.	Декомпресійна інтубація кишечника	В
15.	Роз'єднання зрощень при злуковій кишкової непрохідності	В
16.	Лапаротомія при перитонітах, дренування черевної порожнини	В
17.	Розкриття міжпетельових абсцесів	В
18.	Розкриття абсцесу Дугласового простору	В
19.	Розкриття піддіафрагмального абсцесу	В
20.	Серединна лапаротомія	В
21.	Операція Касаї	А
22.	Холедохотомія і холедохостомія	В
23.	Видалення поліпів прямої кишки	В
24.	Дуоденотомія, папілотомія, папілопластика	А
25.	Дренування сальникової сумки при панкреатитах	В
26.	Секвестректомія, резекція підшлункової залози	В
27.	Дренування заочеревинного простору	В
28.	Операція при кістах підшлункової залози: марсупілізація, внутрішнє дренування, висічення кісти.	А
29.	Інтубація трахеї	С
30.	Видалення сторонніх тіл дихальних шляхів	С
31.	Селективна проксимальна ваготомія	А
32.	Операції при пупкових грижах	С
33.	Операції при грижах білої лінії живота	С
34.	Операції при пахвинних грижах	С
35.	Операції при стегнових грижах	В
36.	Операції при післяопераційних грижах	В
37.	Операції при водянках яєчка і сім'яного канатику	В
38.	Операції при варикозному поширенні вен сім'яного канатику	В
39.	Лобектомії	А
40.	Низведення яєчка за Петривальським	В
41.	Circumcizio	С
42.	Операції при випадіннях прямої кишки	В
43.	Операція Дюамеля	А
44.	Операції сфінктероміектомій за Лінном, за Свенсоном	А
45.	Операція промежнинної проктопластики за Пена	А
46.	Операція Свенсона	А
47.	Операція Соаве-Болея	А
48.	Первинна хірургічна обробка опіків	В
49.	Пересадка шкіри	В
50.	Операції при пневмотораксі, гемопневмотораксі	В
51.	Операції при проникаючих травмах грудної клітки	В
52.	Торакотомія	В
53.	Спленектомія	В
54.	Зашивання рани печінки	В
55.	Зашивання пошкоджень кишок	В

ОК 07 Урологічне відділення		
56.	Ушивання ран яєчка та калитки	В
57.	Операція при парафімозі та фімозі	В
58.	Видалення гідатиди яєчка	В
59.	Дисторсія яєчка при перекрутах	В
60.	Зашивання ран сечового міхура	В
61.	Розкриття паранефриту.	В
62.	Нефректомія	В
ОК 07 Гінекологічне відділення		
63.	Ушивання апоплексії яєчника	В
64.	Видалення труби при позаматковій вагітності	В
65.	Видалення кисти яєчника	С
66.	Клиновидна резекція яєчника	С
ОК 14 Онкологічний центр		
67.	Операції при мастопатіях і доброякісних пухлинах молочної залози	В
68.	Секторальна резекція молочної залози	В
69.	Радіальна мастектомія при раку молочної залози	А
70.	Резекція шлунка при раку	А
71.	Проксимальна резекція шлунка	А
72.	Гастректомія	А
73.	Гастротомія	С
74.	Гастроентеростомія	В
75.	Правобічна і лівобічна геміколектомія.	А
76.	Резекція поперечно-ободової кишки.	А
77.	Резекція сигмовидної кишки	А
78.	Резекції кістки кистки	А
79.	Ампутації кінцівок	В
ОК 09 Травматологічне і нейрохірургічне відділення		
80.	Первинна хірургічна обробка ран м'яких тканин	С
81.	Трепанация черепа	А
82.	Первинна хірургічна обробка проникаючих ран черепа	А
83.	Ламінектомія	А
84.	Остеосинтез при переломах кісток	А
85.	Первинна хірургічна обробка відкритих переломів кісток	В
86.	Секвестректомія	В
87.	Операції при бурситах	В
ОК 11 Поліклініка		
88.	Операції при фурункулах, карбункулах, гідраденітах	С
89.	Операції при врослому нігті	С
90.	Розкриття абсцесів підшкірної клітковини	С
91.	Операції при підшкірному, шкірному панариції, пароніхії	С
92.	Операції при сухожильному і кістковому панариціях	В
93.	Розкриття гнійників кисті	В
94.	Видалення доброякісних пухлин м'яких тканин (атером, ліпом, фібром, гігром).	С
95.	Видалення сторонніх тіл з м'яких тканин.	С

Ступінь оволодіння: А - бачив, спостерігав за проведенням операції (ознайомлений); В - асистував в якості другого та першого асистента (засвоїв); С - оперував самостійно (оволодів).